

Com conduir sessions de lectura fàcil

Directrius d'organització, planificació i dinamització dels clubs de lectura fàcil

TREBALL FINAL DE CARRERA

Alumna: Rocío Ávila

Tutora: Eugènia Salvador

Consultor: Josep Camps

UOC-JUNY 2011

ÍNDEX

Agraïments.....	4
1. Introducció	5
2. Som un club? L'estat de la qüestió.....	9
3. L'experiència de Rubí.....	13
4. Directrius d'organització, planificació i dinamització dels clubs de LF.....	18
4.1. Lector, text i conducció. Els clubs de lectura fàcil.....	18
4.1.1. Els principals destinataris.....	19
4.1.2. Els llibres LF: selecció, préstec bibliotecari i estudi previ.....	21
4.1.3. El conductor.....	24
4.2. La planificació de les sessions.....	26
4.2.1. Gestió del lloc de trobada.....	27
4.2.2. La freqüència de les sessions.....	27
4.2.3. La difusió de l'activitat.....	28
4.2.4. Creació de grups i competència lingüística.....	29
4.2.5. El calendari de les sessions i el diari del conductor.....	29
4.3. La dinamització.....	30
4.3.1. Presentació i coneixement del grup.....	30
4.3.2. Algunes normes necessàries.....	31
4.3.3. El contingut de les sessions.....	32
4.3.4. Estratègies de comprensió lectora.....	33
4.3.5. El plaer de la conversa.....	38
5. Conclusions	39
6. Bibliografia.....	41
7. Annexos	43
<i>Guia pràctica per a la dinamització de sessions de lectura fàcil.....</i>	<i>43</i>

AGRAÏMENTS

Als LLIBRES que m'han fet reflexionar al llarg d'aquests mesos.

Als ASSISTENTS al Club de Lectura Fàcil de la Biblioteca Mestre Martí Tauler i a tot el seu PERSONAL TÈCNIC, per permetre'm entrar definitivament en el seu món lector.

Als/les CONDUCTORS/ES de les biblioteques públiques del nostre país que han col·laborat compartint experiències.

Als meu consultor i tutora de TFC, Josep Camps i Eugènia Salvador, pels consells i millores que m'han proposant al llarg de la confecció d'aquest treball.

A tots els consultors i tutors de la UOC que m'han acompanyat al llarg d'aquests anys en l'aprenentatge i l'amor de la llengua i per la llengua.

Als meus fills i al meu marit, amb qui inevitablement he compartit les hores dedicades a aquest estudi.

A TOTS ELLS, MOLTÍSSIMES GRÀCIES!

1. INTRODUCCIÓ

Aquest treball pretén oferir una guia, unes orientacions, per a la conducció dels clubs de lectura fàcil que ajudin en la tasca de foment de la lectura entre els col·lectius amb dificultats lectores. Aquestes orientacions seran útils als conductors que no són ni especialistes en didàctica de la llengua ni en literatura i que necessiten resoldre els dubtes d'organització, planificació i dinamització de les sessions dels clubs existents en l'actualitat o en procés de creació. Les estratègies d'aprenentatge lector proposades provenen de la teoria constructivista en educació, que aposta per una actitud més activa del lector-aprenent adult de la llengua catalana en col·lectius d'immigrants, però també entre altres grups que tenen aquesta llengua com a materna i que no han reeixit a assolir una competència lectora mínima per causes diverses, temporals o permanents.

De la valoració organitzativa i estratègica de les sessions realitzades al Club de Lectura Fàcil de Rubí, d'allò “que ens cal per organitzar un club”, del “quan, on, amb qui, i de quina manera ho fem”, del “com es llegeix” i si “es comprèn allò llegit” i com “podem fer per millorar-ho”, d'aquestes qüestions sorgeix la idea de redactar aquesta guia per ensenyar a formar lectors competents, autònoms, capaços d'aprendre a comprendre els textos amb l'objectiu essencial de gaudir de la lectura.

Des de fa prop de tres anys condueixo les sessions del club de lectura fàcil de la Biblioteca Mestre Martí Tauler de Rubí. Aquest club és el primer d'aquestes característiques creat l'any 2005 a Catalunya. Des de llavors, ja són més de vuitanta els grups que s'han constituït i que es reparteixen actualment arreu del territori. L'objectiu comú d'aquesta activitat és acostar la lectura, d'una forma planera, als col·lectius amb dificultats lectores i/o de comprensió.

L'origen d'aquesta activitat (Mayol, Salvador: 2010, 63) el podem situar a la segona meitat del segle XX, quan el col·lectiu bibliotecari de diferents països constata que “cada vegada [són] més amplis els segments de ciutadans que necessiten [materials adaptats] per poder accedir a la lectura i, amb ella, a la cultura i a la informació”, apuntant com a causes fonamentals d'aquesta necessitat:

la gran mobilitat migratòria, l'accés a l'educació de persones amb minusvalideses, l'increment del nombre de persones grans amb pèrdues de capacitat cognitiva, la implantació d'analfabetisme funcional entre joves alfabetitzats, etc, que han originat un gruix significatiu de ciutadans que exigeixen polítiques bibliotecàries específiques i materials adequats a les seves

capacitats de comprensió lectora, per a poder garantir el dret democràtic de tot ciutadà a la cultura (Mayol, Salvador: 2010, 63).

I és, precisament, aquest “gruix significatiu de ciutadans” el que conforma actualment la tipologia d’assistents als clubs de lectura fàcil. Uns col·lectius que tenien limitat l’accés a la informació i al coneixement, i que han guanyat, d’aquesta manera, el reconeixement d’un dret que els pertany des de sempre. Gràcies a l’adaptació, i creació, de materials adaptats a les seves capacitats i a l’establiment d’un espai on aquesta informació és recollida i difosa com és la biblioteca pública, llegir és avui, més que mai, una activitat democràtica. En aquesta tasca de democratització del fet lector són importants al nostre país les actuacions dutes a terme pel Grup de Treball del Col·legi de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya,¹ d’una banda, i per l’Associació Lectura Fàcil,² de l’altra. Aquesta entitat, creada l’any 2003, s’ha consolidat “com a centre d’informació i referència d’iniciatives” a l’entorn d’aquest tema³ a l’Estat espanyol i és, a més, l’assessora principal en la formulació dels criteris⁴ que han de regir l’elaboració d’aquests textos atorgant-los el logotip LF un cop són adaptats, revisats i editats com a producte digne i de qualitat.

En tot club de lectura, però, també és present un tercer agent a més del lector i el text esmentats anteriorment. Es tracta de la figura del conductor, monitor, coordinador o dinamitzador, persona sense l’ajuda de la qual molt probablement no se superaria la passivitat lectora que caracteritza alguns d’aquests grups. És el “representant de la lectura” (Centrum för Lätläst, 2000) del model suec de lectura fàcil, persona que realitza la tasca no gens fàcil d’organització, planificació i dinamització de les sessions de lectura. És a aquest conductor, sobretot al novell, a qui s’adreça aquest treball, en un moment d’escassa informació sobre el tema i en un projecte que s’ha realitzat en estreta col·laboració amb l’Associació Lectura Fàcil.

¹ <http://www.cobdc.org/grups/lecturafacil/index.html>

² L’Associació Lectura Fàcil és una “entitat sense ànim de lucre que treballa per apropar la lectura a les persones amb dificultats de comprensió lectora”. La seva adreça web és <http://www.lecturafacil.net>

³ <http://www.lecturafacil.net>

⁴ A l’apartat “Com fer un text LF” del web de l’Associació (<http://www.lecturafacil.net/content-management/11/18>) s’esmenten els criteris generals que distingeixen aquesta tipologia de textos. Remetem, però, al document *Directrius per a materials de lectura fàcil*, de l’International Federations of Library Associations and Institutions (IFLA).

<http://www.cobdc.org/publica/directrius/sumaris.html>

Aquest treball, a més, és el punt final dels estudis de Filologia Catalana. Té la llengua escrita, l'activitat lectora i l'expressió oral d'allò que l'escrit transmet als lectors el seu principal motiu d'estudi. El treball de les habilitats lingüístiques presents en l'aprenentatge d'una llengua com és el cas de l'habilitat de llegir, però també la d'escoltar i la de parlar, acosten aquesta activitat dels clubs de lectura fàcil a un propòsit didàctic clar, tot i que les sessions del club no són pas ni classes de llengua pròpiament dites ni sessions d'història de la literatura, sinó més aviat tallers o tertúlies on allò que es vol aconseguir és el plaer per la lectura modelant una forma de llegir constructiva, col·laborativa i enriquidora per a tots.

El tema d'aquest treball, doncs, respon a la pregunta "Com puc ajudar els conductors dels clubs de lectura fàcil a organitzar, preparar i dinamitzar l'activitat lectora en aquests grups?" i, per tant, té com a repte l'establiment d'unes directrius que ajudin en la consecució de l'objectiu general que és la confecció d'una guia de dinamització lectora. Aquesta guia, però, ha d'explicitar molt clarament els objectius marcats per tot club de lectura fàcil i la conveniència, o no, de l'ús d'aquest terme en uns grups que no sempre realitzen l'activitat de llegir o de comentar allò llegit. En un alt percentatge dels clubs de lectura fàcil existents en l'actualitat la funció principal és l'aprenentatge inicial de la llengua, quan existeixen altres vies per assolir el nivell bàsic de competència lingüística necessari per participar d'aquesta activitat amb garanties d'èxit. Cal, doncs, exigir un coneixement bàsic de llengua per poder llegir de forma efectiva, a més d'usar les estratègies metodològiques que el conductor assenyali com a etapes d'aquest camí que condueix a l'autonomia lectora.

Aquest estudi es basa fonamentalment en l'observació participant i la provatura d'estratègies de comprensió lectora de diferent consideració realitzades al llarg d'aquest últim any de conducció al club de lectura fàcil de Rubí (període setembre-juny 2011). Els resultats no són representatius del funcionament i dinamització d'altres clubs, malgrat que es disposa d'algunes dades obtingudes de la col·laboració d'uns dotze conductors de clubs de Catalunya que ens serveixen, si més no, per contrastar-les amb les observacions i dificultats obtingudes de l'experiència de Rubí. La idea és presentar una guia útil per a tots els col·lectius usuaris dels materials lectura fàcil (d'ara en endavant LF).

Per tot això, els objectius que persegueix aquest treball són:

- Conscienciar els coordinadors dels clubs de lectura fàcil de la importància d'una bona organització, planificació i dinamització d'aquesta activitat.
- Compartir els guanys i les dificultats que la conducció del club de lectura fàcil de la Biblioteca Mestre Martí Tauler de Rubí aporta a aquest tema i reflexionar sobre algunes propostes organitzatives extretes de clubs de lectura convencionals que ens poden servir de model.
- Establir les directrius d'organització, planificació i dinamització a partir de les quals es proposa la redacció d'una guia de conducció de clubs de lectura fàcil.
- Oferir una guia breu amb les principals etapes d'aquest model de conducció.

El treball s'estructura en set parts. El primer punt és la introducció on s'explicita l'interès del tema abordat, els objectius i els continguts generals del treball. Al segon capítol es desenvolupa l'estat de la qüestió del tema treballat i s'analitzen algunes fonts bibliogràfiques que s'han tingut en compte en el redactat final. Al tercer es descriu l'origen i l'evolució del primer club de lectura fàcil creat a Catalunya, punt de partida d'aquest treball.

El capítol quart és el nucli central del treball i consta de tres parts: la primera se centra en els tres elements presents en tot club de lectura fàcil: el lector, el text i el conductor, i les característiques que els defineixen. La segona part aborda la planificació i la gestió de tot el que es necessita per dur a terme l'activitat i a la tercera s'ofereixen els recursos estratègics que afavoreixen la dinamització lectora, el progrés lector, l'ús de la llengua i la bona interacció dels membres participants.

Les conclusions i una visió de conjunt de tota la informació presentada són ofertes al capítol cinquè juntament amb la bibliografia consultada per a la realització d'aquest treball que constituirà el capítol següent, el sisè. Per acabar, l'apartat setè inclou en forma d'annex la "Guia pràctica per a la dinamització de sessions de lectura fàcil".

2. SOM UN CLUB? L'ESTAT DE LA QÜESTIÓ.

El 10 de novembre de 2010 va tenir lloc a la Biblioteca Jaume Fuster de Barcelona la jornada d'intercanvi d'experiències *Fomentem la lectura amb lectura fàcil: protocols, experiències i estat de la qüestió*,⁵ organitzada pel Grup de Treball de Lectura Fàcil del Col·legi de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (COBDC).

En aquesta trobada, conductors i professionals experts en lectura fàcil van compartir amb el públic assistent les experiències d'ús dels materials LF en col·lectius específics (dislèctics, immigrants, presos, gent gran, discapacitats intel·lectuals i alumnes de l'ensenyament secundari amb discapacitat mental). De les vuit exposicions presentades interessa especialment per al tema proposat en aquest treball la ponència d'Imma Casals, "Club de Lectura Fàcil. Protocol de creació".

La bibliografia sobre lectura fàcil escrita fins al moment a l'Estat espanyol gira a l'entorn de la necessitat, la difusió, i el coneixement real que el sector bibliotecari té dels materials de lectura fàcil.⁶ Hi ha propostes d'adaptació de textos a aquest format i un interès creixent en avaluar el recursos expressius que defineixen aquest mètode o forma de redacció. Es compta, fins i tot, amb algunes dades quantitatives de l'ús d'aquesta tipologia de textos i de la creació de grups de lectura en el sí de la xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona i Girona però, en canvi, manquen dades qualitatives referides a la manera com s'aborda la lectura per part d'aquests col·lectius, quines dificultats de lectura tenen, i quins recursos s'haurien de fer servir per aconseguir fomentar el gust per la lectura. Aquest hàbit és molt més fàcil de contagiar si el lector comprèn allò llegit i experimenta el plaer que se'n deriva compartint-lo en una lectura col·laborativa i interactiva amb els altres membres del grup, traslladant el contingut temàtic de la història llegida a la seva pròpia experiència del món.

Imma Casals fa un breu repàs en la seva ponència dels elements que ella considera constituents d'un club de lectura. Aquests agents es descriuen als punts 2-8 d'aquest article després de fer una introducció dels objectius i recursos amb què compta el Grup

⁵ Es poden consultar les presentacions de les ponències al següent enllaç web: http://www.cobdc.org/jornades/JLF/jie_12-2010/programa.html

⁶ Al web de l'Associació Lectura Fàcil (ALF) s'ofereix un recull bibliogràfic <http://www.lecturafacil.net/content-management-s/59/61> ampliat al meu blog Lectura Fàcil, al marge dret de la pàgina: <http://lamevalecturafacil.blogspot.com/>

de Treball de LF del COBDC per dur a terme la seva tasca i recordar, tot seguit, què són els llibres de LF, com s'identifiquen i on es poden trobar.

Així, Imma Casals considera necessari tenir en compte les següents variables per posar en funcionament un club de lectura fàcil: 1) L'organització general del club (coordinador, grup, avaluació del nivell inicial de comprensió lectora en llengua catalana, calendari de trobades, i lots de llibres); 2) Inici i desenvolupament de les sessions; 3) Recursos amb què es compta; 4) Característiques de la tipologia de llibres per a aquest tipus de col·lectius; 5) Senyalització del fons LF a la biblioteca; 6) Difusió dels clubs de lectura fàcil i 7) avaluació i seguiment d'aquesta activitat. Aquests elements mereixen, però, algunes precisions.

En primer lloc, cal establir una definició del terme "club de lectura fàcil" per entendre la tipologia de grups existents en l'actualitat i els objectius que els mouen atenent els diferents destinataris, els graus de dificultat lectora que presenten, si el llibre motiu de lectura és llegit a casa i comentat després a la sessió del club o, contràriament, es llegeix íntegrament a la biblioteca, etc. D'aquesta última variable sorgiran les necessitats específiques de freqüència de reunió i de temps de durada de les sessions, a més del tractament de l'objectiu de lectura dels diferents grups que també és necessari establir i concretar. A més, no s'hauria de menystenir la trajectòria del club, si és de recent creació o, en canvi, ja fa uns anys que funciona, com és el cas del de Rubí, perquè aquesta dada determinarà la tria dels textos a treballar en el nou curs escolar (s'han de tenir en compte els llibres llegits i contemplar la possibilitat de treballar registres nous o, fins i tot, dissenyar més d'un grup en la mateixa biblioteca atenent el nivell de comprensió i competència lectora).

Respecte a l'avaluació del nivell de comprensió lectora i competència lingüística dels inscrits apuntat per Casals, el requisit lingüístic per accedir al club s'hauria de situar entre els nivells bàsics (B1, B2 i B3) i els nivells elementals (E1, E2 i E3) dels cursos del CPNL. Per a la determinació d'aquest nivell s'hauria de comptar amb la col·laboració del servei local de català de la població on es realitza el club o formar grups amb els alumnes d'aquests cursos que ja estan adscrits a un nivell de llengua concret com relata Gemma Domingo (2007: 331) que es va fer en els inicis de la implantació dels clubs de LF de la ciutat de Barcelona:

A principios del año 2007 y con la colaboración del *Consorti per a la Normalització Lingüística* (CNL) de Barcelona se pusieron en marcha dos clubes de nueva creación, uno en la Biblioteca Francesca Bonnemaison, de Ciutat Vella y otro en la Biblioteca Can Fabra en el distrito de Sant Andreu, dirigidos a personas de origen extranjero y/o castellanohablante que conocían poco la lengua catalana y que deseaban mejorar la comprensión lectora i la expresión oral. Se programaron dos niveles distintos, uno básico y uno intermedio: El *nivel intermedio* va dirigido a personas con un nivel medio de catalán que quieren leer y conversar en esta lengua con tal de ganar fluidez. A la vez, también pretende dar a conocer la tradición literaria contemporánea en lengua catalana. El *nivel básico* pretende reunir lectores interesados a leer y comentar literatura escrita en catalán con el objetivo de practicar la lengua y de mejorar la comprensión lectora y la expresión oral. Es en este primer nivel donde se usan los materiales LF.

Pel que fa referència al conductor, es troba a faltar un major detall de les característiques que ha de reunir i les funcions que té assignades, ja que la seva intervenció és clau en l'assoliment dels objectius que es volen aconseguir amb el grup de treball. De la seva tasca dependrà la bona dinamització i desenvolupament de les sessions, l'avaluació i futura millora del funcionament general, i les actuacions de difusió i promoció en cas de necessitat d'ampliació de participants. Aquests aspectes són els que menys tractament reben a l'article de Casals, quan són els més necessaris a efectes pràctics, sobretot els que es refereixen a les estratègies de dinamització lectores i cohesió social del grup. Saber quins mètodes o estratègies es poden utilitzar per animar la lectura i la comprensió dels textos en col·lectius ben diversificats (que tampoc estableix en aquest article i presenten, en molts casos, unes diferències de tractament i necessitats molt concretes) és determinant si volem reeixir en aquest objectiu de fomentar la lectura en col·lectius poc habituats a dur a terme aquesta activitat o a realitzar-la amb moltes dificultats.

S'han d'establir, doncs, unes normes clares de funcionament del club, s'han de dissenyar unes pautes de lectura, de l'activitat d'escoltar, respectar i parlar com a prioritàries d'aquesta activitat, fent ús d'unes estratègies de comprensió lectora tipificades com a eines de suport a la tasca de lectura. Cal, a més, una acurada reflexió o valoració per part del conductor del dia a dia d'aquesta activitat. Aquests han de ser els mòbils que dotin de responsabilitat aquest professional capaç de dissenyar les condicions ideals de funcionament del seu club en una suma d'aprenentatge i debat on tothom hi tingui cabuda en una participació tolerant.

No hem d'oblidar, a més, que el conductor ha de preparar amb antelació les lectures triades, fent un estudi acurat del material i programant activitats adequades per al grup. Aquesta preparació és importantíssima. També hi ha, però, qui pot pensar que la lectura

distesa, sense un guiatge marcat, també és necessària i es pot dir que no són excloents l'un mètode de l'altre. Es pot dinamitzar molt bé una sessió de lectura sense donar l'aparença de classe seriosa i preparada, però amb una acurada planificació al darrere. A mode d'exemple, incloem aquí l'experiència d'Esther Carrillo (2008:38), coordinadora de més d'onze clubs de lectura dels anomenats "convencionals" que descriu molt bé aquesta necessària preparació i, fins i tot, improvisada dinamització que sovint han de regir les sessions dels clubs de lectura:

[...] Fer de coordinador té molt a veure també amb la capacitat d'improvisar: cap aspecte important del llibre pot passar desapercebut, has d'intentar que el debat no s'apagui, i complaure els interrogants dels lectors a totes les qüestions que vagin sorgint. Has de controlar tots els torns de paraula, els diàlegs paral·lels que s'estableixen a vegades i que són tan molestos. També has de tenir recursos per a quan el debat no s'anima, portar preguntes preparades o llegir un fragment de l'obra que permeti l'inici d'una nova conversa. S'han de fer anotacions dels llibres quan es prepara la lectura a casa, i després fer un resum mental de tot el que s'ha dit a la sessió que serveixi per plantejar de nou l'obra en un altre club. Som davant una activitat pautaada que té una finalitat: comentar la lectura d'un llibre.

Sempre començo el club fent una breu introducció del llibre, ampliant-ne aspectes ja presents a la guia i la fitxa que vam repartir en la sessió anterior, i remarcant-ne algun fragment que valgui la pena rellegir. Després, si el grup és molt nombrós, fem una roda de participació en la qual, breument, tots els participants apunten si l'obra és ha agradat o no, què no han entès, si se l'han acabada de llegir o si han llegit altres obres de l'autor. [...] Això és més complicat del que sembla, tal com deia, sobretot tenint en compte que no hi ha ningú amb un rellotge cronometrant el temps de les intervencions, ni decidint de què es parla i de què no. Un cop fet aquest primer recull d'impressions, poso damunt la taula els temes que més han sortit i, aleshores, ja comencem a aprofundir-hi més. (...) Al final el que tothom s'enduu de l'experiència d'un club de lectura és l'intercanvi amb altres persones, el plaer d'haver compartit, i per això hem d'estar disposats a sentir tot tipus d'opinions, ens resultin més o menys interessants.

Per acabar amb aquest plantejament de l'estat de la qüestió referit a l'organització i funcionament dels clubs de LF, aclarir que la bibliografia general sobre els clubs de lectura convencionals ofereix idees i experiències vàlides que s'han pres en consideració per a la redacció d'aquest treball, sobretot del capítol quart. Autors com Blanca Calvo, Jesús Arana i Belén Galindo hi han ajudat i les seves referències seran constants per mesurar el grau de certesa de les impressions personals obtingudes de la dinamització del club de Rubí.

3. L'EXPERIÈNCIA DE RUBÍ.

El punt de partida d'aquest treball és l'experiència com a conductora del Club de Lectura Fàcil de la Biblioteca Mestre Martí Tauler de Rubí. En iniciar aquesta activitat comptava amb els consells de l'anterior dinamitzador i l'evolució -i nous reptes- que aquest grup incorporava a la tasca dinamitzadora. Setmana rere setmana, doncs, s'han hagut d'idear noves maneres d'afrontar la lectura en el sí d'un grup divers, amb irregularitats en l'assistència i nivells de competència lingüística molt poc homogenis.

- **Història de la feina feta fins l'any 2008⁷.**

Com s'inicia?

El club de lectura fàcil de Rubí va néixer l'any 2005. Fou el primer que es creà de la vuitantena llarga dels que existeixen en l'actualitat. La llavors directora de la biblioteca, Victòria Mateu, coneixedora dels materials LF i col·laboradora del Grup de Treball del Col·legi de Bibliotecaris-Documentalistes de Barcelona, el creà per al col·lectiu nouvingut molt present llavors a la ciutat de Rubí, amb la col·laboració del Servei Local de Català i del professor de l'aula d'acollida de l'Institut La Serreta, Josep Gregori.

A qui s'adreça?

Les sessions s'adreçaven, així, al col·lectiu immigrant amb dificultats lectores i de comprensió oral de la llengua catalana.

Objectius.

Els principals objectius que es proposaven eren:

- Estimular la lectura en persones amb dificultats lectores.
- Fomentar el diàleg i estimular la comprensió del català oral.
- Difondre l'ús dels materials de lectura fàcil.

Periodicitat de les sessions.

La periodicitat de les sessions en aquells inicis era mensual, però a petició dels assistents en poc temps passà a ser quinzenal.

⁷ Les dades referides al funcionament dels primers anys del club de Rubí són preses de l'article de Casals Torres (2006, 43-44).

Metodologia i dinàmica de les sessions.

El grup es reunia a la biblioteca amb el llibre facilitat prèviament a través del préstec bibliotecari. Es feia una lectura en veu alta per part de tots els assistents, es comentava el contingut de cada paràgraf, així com les paraules més difícils i altres dubtes que anaven sorgint i que el conductor aclaria. Cada llibre era objecte de moltes sessions, ja que es llegia (i es llegeix) íntegrament a la biblioteca.

Evolució.

Des del principi el club va tenir una molt bona acceptació i n'és una prova la llista d'espera de persones interessades en participar que s'obre atenent la recomanació de no superar els 15 participants pel nombre d'exemplars de llibres disponibles a la biblioteca i perquè del contrari la lectura no seria eficaç. El punt dèbil d'aquesta activitat era la poca constància en l'assistència a les sessions, per motius laborals o acadèmics: es fa difícil avaluar els progressos dels assistents si la participació no és regular i continuada.

El grup era, i segueix sent, molt divers. Segons la procedència geogràfica, hi havia persones de llengua i cultura àrabs, sud-americanes (argentes, colombianes, uruguaianes, xilenes...), alguns espanyols, i un català que volia millorar el seu nivell de comprensió lectora. Segons la formació acadèmica, el sexe i l'edat dels usuaris també s'observen diferències que fluctuen entre un nivell d'alfabetització i de lectura pobres, d'una banda, i un hàbit lector més establert, sobretot en llengua castellana i francesa, de l'altra, entre els col·lectius de parla àrab i sud-americans, sobretot.

• Balanç 2008-2011.

Canvis

L'any 2009 vaig assumir la tasca començada pel professor Josep Gregori. Les sessions continuaven essent quinzenals, cada participant llegia una pàgina del llibre, i es comentava el lèxic desconegut, les estructures morfosintàctiques que els resultaven del tot noves i els dubtes de comprensió que l'argument i l'estructura del llibre podien plantejar, seguint la metodologia que havia vist utilitzar a l'anterior dinamitzador.

Poc temps després els assistents van demanar una reunió setmanal i es passà de l'hora de lectura a l'hora i mitja de trobada, fet que indica que l'ambient del club era agradable i la participació, dinàmica i creativa. A partir d'aquell moment ja es comencen a

observar alguns canvis en el perfil de l'assistent: si en un primer moment el grup marroquí era el més representat, de seguida apareixen persones procedents d'altres països (Senegal, República Dominicana, Cuba, Amèrica del Sud...) juntament amb altres nascudes a l'Estat espanyol entre el 1938 i el 1957, les més nombroses en l'actualitat. La presència d'aquest col·lectiu de la primera generació d'immigrants, d'Andalusia sobretot, amb una mínima formació acadèmica, arribats a les dècades dels anys 50-70, que no s'havien interessat en la nostra llengua però ara disposen de més temps per conèixer-la i aprendre-la és significativa de d'un punt de vista sociolingüístic. Entre aquestes persones es troben, encara, alguns dels *veterans* que ja venien el curs 2005-2006. La situació en què es troben respecte a l'ús de la llengua és la següent: no estudien la llengua catalana, només assisteixen a aquestes reunions del club, amb la qual cosa no tenen prou formació per desenvolupar les seves habilitats comunicatives en llengua catalana, atesa la manca de competència lingüística que presenten. A aquesta poca alfabetització s'hi afegeixen altres problemes propis d'aquest col·lectiu de la gent gran com són la pèrdua progressiva de memòria i de visió, la incomprensió de les idees centrals del text per la poca destresa lectora, etc.

Heterogeneïtat, necessitats i objectius d'aprenentatge.

Així, en l'actualitat tenim un grup força heterogeni pel que fa als orígens, les llengües maternes de les quals parteixen i, sobretot, pel que fa a les dificultats, necessitats i objectius d'aprenentatge que presenten. Els assistents més joves assumeixen ben conscientment el repte de matricular-se als cursos de català bàsic que ofereix el CNL i/o fer un esforç d'immersió lingüística participant també del programa *Voluntariat per la llengua*. La recerca de feina, l'ampliació d'estudis i la integració en la cultura i formes de vida de la terra que els ha acollit són els ingredients que els empenyen a estudiar la llengua catalana i a fomentar l'habilitat lectora corresponent, entre els seus objectius més immediats. Entre el col·lectiu més gran, en canvi, aquesta manca de motivació instrumental facilita que les dificultats d'aprenentatge també siguin més grans, sumades al poc grau d'alfabetització a què han estat sotmesos en el passat, la poca pràctica lectora i el desconeixement de la llengua. L'expressió oral es veu reduïda a aquest espai de temps de les trobades del divendres i el fet de no necessitar la llengua per a les seves interrelacions socials més quotidianes no afavoreix l'assoliment d'uns objectius concrets a curt termini. Llegir es converteix, per a ells, en una activitat més de relació

social en què es conjuguen la motivació per aprendre una llengua que havien d'haver afrontat en arribar a Catalunya, ara fa molts anys, i l'entreteniment de realitzar una activitat de forma constant ara que en la seva majoria ja són ciutadans jubilats.

Dificultats i reptes per als conductors.

Aquesta situació planteja dificultats i reptes als conductors que volen aconseguir amb l'objectiu d'ensenyar a llegir de forma comprensiva aquests col·lectius amb dificultats lectores. La diferència entre el nivell cultural i el nivell lingüístic dels assistents fa difícil la tria de llibres, per exemple. Alguns lectors del col·lectiu més jove ja coneixen algunes de les històries plantejades als llibres de LF adaptats dels grans clàssics de la literatura universal, tot i que en realitat són una excepció. Els són d'utilitat per la llengua i els recursos expressius emprats, però la temàtica sovint no la troben interessant perquè ja els és prou coneguda. Contràriament, entre el col·lectiu d'immigrants de parla castellana és, fins i tot, útil el fet que ja coneguin la història, perquè posen en relació el record d'allò llegit en el passat, o visionat a través d'una pel·lícula, i el que intenten construir ara a través de la lectura. És també una bona eina per exercitar la memòria entre aquelles persones que presenten algun grau de pèrdua o disfunció.

Pel que fa a l'experiència lectora que presenten els assistents, també aquí ens trobem amb persones que llegeixen habitualment en les seves llengües maternes, i aquelles altres que poden comptar amb els dits de la mà els llibres llegits al llarg de les seves vides. Aquest fet també influeix en la manera d'abordar la sessió de lectura. Aquests últims necessiten exercitar l'oralitat del text, necessiten treballar la memòria a curt termini per desar al seu cervell la informació essencial que els transporti al plantejament d'hipòtesis sobre les idees principals del llibre, necessiten aclariments lèxics de forma constant, així com mecanismes per recordar, o retenir, allò llegit. El poc hàbit lector provoca dificultats de diferent tipologia a què ens hem d'enfrontar per no alentir el ritme de la resta del grup i provocar desinterès o desmotivació. Per aquest motiu, doncs, és crucial tenir un cert hàbit lector, madurat a casa cada dia, i un coneixement de la llengua d'aprenentatge que ajudi a la comprensió i expressió orals i escrites exercitades a partir del debat que s'inicia després de la lectura. En els casos particulars de pèrdues de memòria, senilitat, etc., es fan necessaris altres recursos que sovint no són a l'abast del conductor però que són motiu de reflexió, i possible consulta, entre clubs més centrats en aquestes tipologies o problemes derivats de patologies inherents a les persones grans.

Per tots aquests motius ja es pot veure que els objectius d'aprenentatge són molt diferents segons la tipologia d'usuari que s'acosti al club.

Dinamització lectora: nivell de llengua, lectura interactiva i esforç personal.

Quant a la dinamització lectora, la pregunta que m'assaltava contínuament era la de saber si aquestes persones entenen realment allò que llegien, si es notava alguna evolució en el temps que portaven assistint a les sessions de lectura i si no era així, què es podia fer al respecte. En primer lloc, la solució és exigir un nivell bàsic de coneixement de la llengua utilitzada. El club ha de facilitar les eines que permetin gaudir de la lectura, però partint de la base que el lector és mínimament competent en la llengua en què es llegeix, que es millorarà sense cap mena de dubte realitzant l'acte de lectura.

En segon lloc, el lector ha de prendre una actitud activa en el si de les sessions i el conductor li ha de facilitar aquesta tasca. La motivació amb què assisteix el lector a les trobades, la seva personalitat, la seva vinculació al procés de lectura, faran sorgir les ganes de llegir, de comentar allò llegit i d'aportar petits retalls de la seva experiència sobre el tema. Es tracta d'això, precisament. El conductor ha de donar pas a la veu dels lectors, no només per a llegir en veu alta el text, en cas de fer servir aquesta tècnica sinó, sobretot, per anar construint significat d'allò que van aprenent a partir del text motiu de lectura. En els casos en què aquest procés no es dugui a terme, el conductor haurà de fer servir recursos i estratègies de lectura en la mateixa sessió per exercitar-los i posar-los a disposició del lector inexpert ajudant, així, a trobar les formes que millor s'adaptin a les seves mancances lectores.

En tercer lloc, el lector ha d'assumir la responsabilitat d'exercitar-se a casa en aquesta tasca lectora durant un mínim de temps setmanal i ha de comprometre's a assistir regularment a les sessions. Aquesta activitat li comportarà grans beneficis: una més gran agilitat i rapidesa lectora, una adquisició progressiva de lèxic i d'estructures bàsiques de la llengua, i una comprensió d'allò llegit fonamentada en l'ajuda estratègica oferta pel conductor. Allò que es pretén aconseguir és un progrés en la comprensió lectora i en la competència comunicativa en aquesta llengua i les directrius que es proposen en aquest treball han de permetre assolir aquest objectiu.

4. DIRECTRIUS D'ORGANITZACIÓ, PLANIFICACIÓ I DINAMITZACIÓ DELS CLUBS DE LF.

4.1. Lector, text i conducció. Els clubs de lectura fàcil.

Un club de lectura fàcil el formen un grup de persones amb dificultats lectores molt concretes que llegeixen al mateix temps un llibre, en un lloc i un temps determinats, fix, sota el guiatge d'un conductor. Els llibres llegits són "materials elaborats amb especial cura per ser llegits i entesos per persones que tenen dificultats lectores" seguint "les directrius internacionals de l'IFLA quant al llenguatge, el contingut i la forma"⁸. Aquests materials s'identifiquen pel logotip LF que atorga l'Associació i és la garantia de la qualitat d'uns materials adreçats a unes necessitats molt concretes que no posseeixen altres textos similars i d'ús corrent en l'aprenentatge inicial de la llengua.

Aquesta tipologia de clubs es podrien considerar, per la seva especificitat, clubs d'especialitat tenint en compte el tipus de destinatari a qui s'adrecen i els objectius que es pretenen assolir, això és, millorar la competència lectora dels col·lectius que presenten algun tipus de dificultat, millorar l'expressió oral en llengua catalana i fomentar el gust per la lectura.

Així, existeixen en l'actualitat dues grans tendències en el sí dels clubs de LF: d'una banda, els que llegeixen el llibre a casa i es reuneixen al punt de trobada per comentar o intercanviar les opinions que els trets més singulars de l'obra els han provocat enriquint, així, la impressió inicial obtinguda; i de l'altra, els que llegeixen el llibre de forma col·laborativa, en grup, per torns i en veu alta, al llarg de sessions successives. La lectura en veu alta s'ha considerat tradicionalment un antecedent en l'aparició dels clubs de lectura. De fet és el mòbil a partir del qual funcionen moltes tertúlies i cinefòrums, malgrat que autors com Arana i Galindo (2009: 56-57) el situïn fora dels objectius dels "clubs de lectura" per la seva clara intenció didàctica. L'activitat de comentari, reflexió i exposició d'opinions és la mateixa en un club que parteix de la lectura en veu alta com a estratègia lectora que en altres clubs que no l'empren, però recolzada en el primer cas per l'ús d'una tècnica oral que s'ha demostrat molt eficaç en col·lectius amb poca habilitat lectora.

⁸ Definició extreta del web de l'Associació lectura Fàcil, <http://www.lecturafacil.net/content-management/11/16>

En aquests clubs, doncs, preval un objectiu de tipus didàctic: fomentar les habilitats orals de la llengua, parlar i llegir, i oferir recursos que garanteixin el seu ús real. L'expressió oral i la comprensió lectora són, doncs, les habilitats que es treballen amb més profunditat i l'objectiu principal, millorar-ne la seva competència. En alguns casos, però, no hi ha un objectiu didàctic concret, sinó que el que pren relleu és el col·lectiu en sí mateix i l'interès que el condueix a la lectura, com pot ser un interès lúdic, més orientat a l'oci, un de terapèutic i/o d'integració social, etc., com el que caracteritza els grups de la gent gran, els disminuïts psíquics i/o intel·lectuals i els interns de centres penitenciaris, entre d'altres.

El primer gest organitzatiu de tot club de lectura fàcil, doncs, és triar el col·lectiu a qui va enfocada l'activitat lectora i definir els objectius de lectura que caracteritzaran aquest grup. D'aquesta classificació se'n derivaran la freqüència de les sessions i la forma de planificar-les.

4.1.1. Els principals destinataris.

Els principals destinataris dels clubs de lectura fàcil existents en l'actualitat a Catalunya són els immigrants, el grups de gent gran, els discapacitats psíquics i intel·lectuals, els dislèctics i els interns de centres penitenciaris, tot i que la nòmina de destinataris dels materials LF és ampliable a altres col·lectius amb necessitats lectores.⁹

En una primera fase de creació d'aquests clubs és important determinar el coneixement que els assistents tenen de la llengua en què es duu a terme la sessió de lectura, ja que aquest fet permetrà conèixer al conductor les necessitats reals de lectura fàcil entre aquests participants, en contraposició a la necessitat específica d'un ensenyament més centrat en la llengua. Silvestre i Capo (2005: 59) ja fixaven la necessitat de distingir entre els materials d'ensenyament de la llengua i els materials de LF, fet que permetria

⁹ Efectivament: els materials LF són beneficiosos per a una extensa nòmina de col·lectius amb dificultats lectores, tant en nens com en joves i adults. D'una banda, per a persones amb una minusvalidesa o disfunció mental de diferent grau, casos de problemes de lectura de diferent consideració, com les que afecten els dislèctics abans esmentats, les persones amb disfunció mínima cerebral (MBD) i/o dèficit d'atenció, control motor i percepció (DAMP), autistes, sords de naixement o amb sordesa precoç, persones sordes i cegues, afàsics, etc. En el grup de lectors amb suficiència limitada en la llengua oficial o predominant on situàvem el grup de nouvinguts, s'emmarcarien també els analfabets funcionals i les persones en desavantatge educatiu (font extreta de les Directrius IFLA). Respecte a la dislèxia abans esmentada, cal aclarir que l'atenció a aquests col·lectius se sol fer de forma individualitzada i, doncs, el concepte de pertinença a un "club" és del tot irrellevant en aquest cas tot i que la necessitat dels materials LF i de les estratègies metodològiques suggerides són inqüestionables.

agrupar aquests col·lectius no només per les seves dificultats lectores (molt més evidents entre els dislèctics, els discapacitats intel·lectuals i psíquics, que no pas entre els grups d'immigrants o de la gent gran), sinó també pel seu grau de comprensió i expressió en la llengua en què s'efectua l'activitat lectora.

Així, molt clarament el grup d'immigrants és el grup que menys coneixement té de la llengua. Les seves dificultats vénen determinades per aquest desconeixement del nou codi lingüístic que han d'adoptar. És una dificultat temporal, que es resol amb l'estudi de la llengua, el seu ús i l'assistència a les sessions de lectura. Aquest és, sens dubte, el col·lectiu més present en els clubs de lectura fàcil catalans i és una mostra del seu interès per la integració i l'ús instrumental de la llengua. El nom mateix d'algun d'aquests clubs adreçats específicament a estrangers castellanoparlants que coneixen poc la llengua catalana i que volen millorar-ne la comprensió lectora i l'expressió oral indica aquest objectiu. És el cas del *Club de Lectura Català Nivell Bàsic* de la Biblioteca Francesca Bonnemaison de Barcelona, les *Tertúlies de català fàcil* de la Biblioteca Marc Villalba de Cardedeu o el *Taller de lectura fàcil de català* de la Biblioteca Municipal de Manlleu, en oposició a una activitat més centrada en la lectura pròpiament dita, i no tant en l'aprenentatge de la llengua, com és el cas del club de la Biblioteca Pública de Girona, *Llegim plegats. Club de lectura*. En general aquests grups d'immigrants són grups poc estables en l'assistència, procedents en la seva majoria dels cursos de català del CPN o de l'Escola d'Adults, amb un baix índex de repetició en anys successius (el cas de Rubí sembla ser-ne l'excepció), però amb eficàcia provada en la seva millora lectora i una molt bona acceptació entre els participants i els mateixos conductors.

Alguns dels assistents dels col·lectius d'immigrants es troben inclosos també, per edat, en els col·lectius de la gent gran. Són grups en què a la dificultat en l'aprenentatge de la llengua s'hi afageix la dificultat del mateix acte de lectura, sobretot en persones on hi ha hagut un índex pobre d'alfabetització en la llengua materna i una incorporació tardana a la lectura. És el cas de la majoria d'assistents del Club de LF de la Biblioteca Mestre Martí Tauler de Rubí o del Club de Lectura Residència Puig d'en Roca, de Girona. D'un altre tarannà és el Club de lectura fàcil de l'Hospital de dia de l'Hospital Sant Jaume de Manlleu. La diferència més gran que presenta aquest grup és que en la seva majoria són catalanoparlants o espanyols que comprenen força bé la llengua i la lectura

és una activitat que ja realitzaven amb una certa freqüència en el passat, fet que afavoreix en el present la seva participació en una activitat que és, a més de lúdica, terapèutica. En les sessions amb persones grans es potencia el treball de la memòria, de la fixació de l'atenció, de l'escolta fent ús de la conversa i del record d'experiències del passat associades a la lectura, a més d'estratègies que evitin la pèrdua de facultats pròpies d'aquesta franja d'edat.

Tampoc tenen el català com a llengua materna els participants del *Grup de lectura centre penitenciari d'homes Presó Model*. En la seva majoria són lectors castellanoparlants, tret d'algun assistent marroquí, amb un coneixement bàsic de català adquirit a través dels cursos de català oferts per l'Escola Presó Model J. Verdager, i amb un bagatge cultural i lector baix. La lectura i l'intercanvi d'experiències provocat pels llibres serveix com a via d'escapament per al coneixement d'un món del tot nou, que els ajudi a suportar la condemna amb més il·lusió i coratge que no pas tenien abans d'iniciar l'activitat. L'enriquiment personal és, doncs, substancial.

Queden per esmentar els col·lectius amb les dificultats lectores més greus. Són els etiquetats de col·lectius discapacitats (intel·lectuals, psíquics...) i que no per aquest motiu han de ser abordats de diferent manera als col·lectius abans exposats. La peculiaritat de cadascuna de les dificultats que presenten aquests grups necessita ser abordada per professionals especialitzats, però en cap cas es pot menysprear l'entusiasme, les ganes i la capacitat que totes aquestes persones tenen a l'hora de llegir. L'experiència ho està demostrant i és obligat des d'aquí oferir el recolzament per acostar la lectura a aquests grups, que sense cap mena de dubte fan un esforç considerable per assolir un bons nivells lectors amb l'ajuda del professorat, els professionals de l'educació i la família. En aquests casos els mètodes o estratègies lectores seran sovint adaptats al ritme individual de cada lector, tot i que en aquest treball es proposarà un únic model útil per a tots els col·lectius amb dificultats lectores.

4.1.2. Els llibres LF: selecció, préstec bibliotecari i estudi previ.

En un club de lectura fàcil la tria dels llibres és una tasca molt important perquè en la selecció es manifesta el nostre coneixement del grup, de les seves necessitats, les seves preferències, el nivell lingüístic i de comprensió lectora inicial i final amb què partim i a

què volem arribar al llarg de les sessions, el bagatge dut a terme en les edicions anteriors del club i l'opinió que les lectures efectuades han produït en els seus assistents.

Afortunadament cada vegada és més àmplia la nòmina de textos en format LF i el catàleg de l'any 2011 així ho demostra¹⁰. En l'actualitat són més de cinquanta els títols LF que es poden trobar al mercat i set editorials les que aposten per aquesta iniciativa d'extensió de la lectura en llengua catalana als públics més necessitats (Castellnou Edicions, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Editorial Sirpus, Editorial La Mar de Fàcil, Editorial Deparís, Editorial Tàndem (València) i Libros del Zorro Rojo, i Gestió i Promoció Editorial). A la "Guia pràctica per a la dinamització de les sessions de lectura fàcil" que es troba a l'Annex final d'aquest treball es poden llegir en detall els títols de cada projecte editorial a més d'unes guies didàctiques útils per als conductors referides a alguns d'aquests títols. A partir d'aquestes eines la selecció de les lectures per a cada grup i curs escolar serà més fàcil de realitzar.

Així, per a seleccionar adequadament el títol o títols que ens acompanyaran al llarg de les sessions de lectura s'haurà de remenar aquest catàleg, bé consultant les primeres pàgines d'algunes obres al web de l'Associació, bé observant la informació continguda en les editorials de referència, via Internet, o consultant els llibres directament a la biblioteca. És bo agafar alguns d'aquests llibres i llegir-los, en una primera aproximació, de forma superficial. Són llibres ràpids de llegir per a un conductor acostumat a la lectura i es percebrà, així, si l'argument, el lèxic i els temes tractats poden servir els interessos del nostre grup. En aquesta primera tria és convenient calcular unes 7-8 sessions per llibre si la freqüència de reunió és setmanal i la lectura es realitza íntegrament a la biblioteca. Si el llibre es llegeix a casa i els participants assisteixen a la biblioteca a una sessió de reflexió o comentari d'allò llegit, n'hi ha prou amb una o dues trobades per llibre. Així, per als clubs que se situen en el primer cas hauríem de contemplar uns cinc o sis llibres per curs, depenent del ritme de lectura i de

¹⁰ Es pot veure el llistat complet i actualitzat de textos LF en llengua catalana a la pàgina de la "Guia pràctica de dinamització de clubs de lectura fàcil" de l'apartat final d'annexos d'aquest treball. Incorpora, també, unes guies didàctiques referides a alguns dels títols LF útils per als conductors i professors de català. Són materials extrets del blog del CNL de Badalona i Sant Adrià (<http://www.cpnl.cat/xarxa/cnlbadalona/publicacions.html?CATEGORY2=0&PAGE=4>), del web de Castellnou Edicions (<http://kalafatikalafate.wordpress.com/pla-lector/>) i l'actualització constant que respecte a les novetats LF es van incorporant al web de l'ALF (<http://www.lecturafacil.net>). A partir d'aquestes eines la selecció de les lectures per a cada grup i curs escolar serà més fàcil de realitzar.

les activitats complementàries de reforç que es programi realitzar. També és interessant incitar els nostres lectors per la lectura de gèneres diferents del narratiu quan el grup ja porta un temps funcionant. És clara la tendència general a preferir el conte o la novel·la abans que la poesia o el teatre, però en el catàleg actual hi ha mostres interessants de poesia catalana que són un bon mitjà per introduir-los en aquest gènere, tot i la reticència d'autores com Silvestre i Capo (2005: 62-63):

El que es considera més necessari són les obres de narrativa i, a continuació, les de coneixement del país. La poesia, al contrari, no es considera prioritària. També hi ha una xifra elevada de respostes que reclamen més llibres en l'idioma original dels immigrants, fet que confirma la confusió existent pel que fa a la naturalesa dels materials de lectura fàcil.

Un cop hem seleccionat els llibres, hem de comunicar el/la bibliotecari/ària de referència la nostra decisió. És bo fer-ho amb prou temps per reservar els lots de llibres necessaris i no trobar-nos amb problemes un cop començat el curs. Convé acordar amb el bibliotecari el temps de préstec d'aquests llibres. Les biblioteques de la Diputació de Barcelona estableixen un temps màxim d'un mes per al préstec de documents, però tractant-se d'una activitat permanent que realitza la pròpia biblioteca de forma periòdica es pot ampliar aquest marge als usuaris del club en el moment de realitzar el préstec. Evitem, així, possibles oblits o penalitzacions que puguin destorbar l'activitat de lectura setmanal. Cal recordar, finalment, que els lots de llibres LF contenen un màxim de 15 exemplars per a cada club, la qual cosa impedeix que els grups tinguin un nombre superior d'assistents. Tot i que es pot fer ús del llibre compartit entre més d'un usuari o el recurs a la fotocòpia, és més assenyat que cada participant tingui el seu propi llibre i que el pugui rellegir o consultar tantes vegades com li sigui possible fora del recinte de la biblioteca. Aquest detall implica, també, que tot participant que deixi d'assistir regularment a les sessions ho haurà d'informar fent el retorn del llibre per a què un altre usuari es pugui beneficiar del servei.

Finalment, un cop superades les tasques burocràtiques del préstec bibliotecari, arriba el moment de la preparació o estudi previ de l'obra seleccionada. El conductor ha de planificar la lectura de tots i cadascun dels llibres triats per a aquell curs. Ha de seguir un procés que es pot esquematitzar de la següent manera:

- Lectura ràpida del text.
- Lectura aprofundida, per capítols.
- Tria del lèxic dificultós per als assistents i creació d'un glossari temàtic.

- Resums dels capítols per a la confecció de preguntes de comprensió lectora.
- Establiment dels lligams entre títol, índex i contingut de cada part del text.
- Estructura de l'obra.
- Argument i tema.
- Personatges: evolució i importància en l'argument del llibre...
- Problema o problemes.
- Desenllaç.
- Consulta de material complementari a la lectura: autor i context, obra, guies didàctiques que tracten el text, filmografia i musicologia associada, etc.

A partir d'aquest estudi atent de l'obra podrem iniciar el treball en grup segurs de poder ajudar els participants a assolir un grau de comprensió lectora adient a les seves necessitats. Amb tot, s'aconsella oferir un dossier introductorí al principi de cada llibre que guiï el lector en el procés de lectura. Si no existeix cap material publicat referit a l'obra que decidim treballar es pot preparar per compte propi (podeu consultar al respecte els materials confeccionats a l'entorn de la lectura de *Les mateixes estrelles* de Núria Martí: el webquest <https://sites.google.com/site/llegiricomprendrelecturafacil/>, les preguntes de comprensió lectora: <http://lamevalecturafacil.blogspot.com/p/questionaris-de-comprensio-lectora-de.html> o l'esquematzació d'idees referides a l'obra *Romeo i Julieta*: <http://lamevalecturafacil.blogspot.com/p/argument-per-capitols-de-romeu-i.html>).

4.1.3. El conductor.

Domingo i Sola (2005: 31), a partir de l'experiència de la Biblioteca Pública de Lleida i de la Biblioteca Francesca Bonnemaison de Barcelona, expliquen la manera de moderar les sessions d'aquests clubs i donen les pautes que defineixen el perfil ideal del conductor d'aquesta activitat. Així, apunten que:

El conductor és la figura que s'encarrega de moderar la tertúlia i de preparar el contingut de les sessions. Acostuma de ser una persona externa a la biblioteca, encara que en alguns casos pot ser el mateix bibliotecari el que assumeixi aquesta tasca. Ser conductor dels clubs de lectura no és gens senzill: ha de llegir els llibres en profunditat; seleccionar-los any rere any segons un ventall prou ampli per a triar els més adequats; cercar bibliografia tant per a preparar-se la tertúlia com per a mantenir informats els tertulians per si volen saber més sobre l'autor; organitzar activitats paral·leles com cinefòrums o sortides a museus; realitzar el material complementari que es lliura en cada sessió; etc. En definitiva, que pot arribar a invertir-hi un total de deu o quinze hores mensuals

S'aconsella que els clubs no funcionin amb persones voluntàries, ja que es requereix que el conductor porti el grup prou temps perquè aquest es consolidi; que estigui compromès en el funcionament dels clubs; i que tingui la disponibilitat de fer reunions periòdiques amb els organitzadors dels clubs i amb altres conductors per tal d'intercanviar experiències.

Per a ser un bon conductor, cal tenir un perfil específic:

- L'ideal seria que fos un expert en literatura, encara que pel que fa a associacions petites i amb pocs recursos, caldria només que acomplís els altres criteris llistats.
- Que sigui una persona que llegeixi: sembla obvi, però cal que gaudeixi de la lectura.
- Que cregui en l'activitat: els grups triguen a consolidar-se i cal dedicar-los molt de temps i energia.
- Que tingui molta paciència i empatia amb el grup: ser conductor implica ser psicòleg, amic... En definitiva, que sigui capaç d'aplicar una bona dinàmica de grup i de crear un ambient prou relaxat com perquè tothom s'hi senti còmode.

Alonso, Calvo *et altri* (Cortès, 2004) assenyalen, a més, que el coordinador ha de tenir “un bagaje cultural rico y un nivel de lectura alto”, ha de ser “un gran comunicador”, un “provocador, incitador y estimulador del debate, del coloquio y de la discusión” però, sobretot, un “educador”. Per una altra part, i seguint Arana i Galindo (2009: 83), el rol del conductor ha de ser, d'una banda, el més “sutil e imperceptible posible”: “Actúa [...] como un receptor de la atención del grupo y en particular de quien está en el uso de la palabra, que se dirige a él como a alguien neutro, para no tener que distinguir a nadie en particular”; de l'altra, és una espècie de “director de orquesta” i de “referente normativo y simbólico para el grupo” qui “con su actitud abierta y su falta de prejuicios para opinar libremente abre el camino a que los demás se comporten del mismo modo”. El seu rol és el de model a seguir en tot el que concerneix l'acte de lectura.

Per concloure, el conductor ha de ser una persona apassionada de la lectura que gaudeix i contagia aquest plaer seu, del qual, també, en pot ser un especialista. És un moderador, un preparador de continguts i activitats complementaries, una persona constant, consolidada i compromesa amb la seva tasca, disponible a acceptar els reptes i dificultats que el grup i la seva activitat plantegen. Té paciència i empatia pel grup amb qui treballa i fa, en certa manera, de “psicòleg” en moltes ocasions, d'aquí la seva forta càrrega humanitària. Però, sobretot, ha de ser la persona que ajuda en la construcció dels aprenentatges que els lectors van adquirint de les lectures realitzades. Algú capaç d'assolir aquests reptes d'aprenentatge sabent-los planificar adequadament, segons les necessitats dels propis lectors: si capten la idea principal del llibre o dels capítols que el conformen, si la saben resumir, si són capaços d'entendre un fragment tot i desconèixer alguns mots, simplement pel context, avaluant, en tot moment, els objectius que es

proposen a l'inici de la temporada; fer-ho amb una intenció (per plaer, amb la intenció d'aprendre més una llengua), ensenyant-los algunes estratègies d'obtenció de la informació (saber anticipar /preveure/ extreure informació a partir de detalls previs a la lectura, però també durant i després d'aquesta), etc.

4.2. La planificació de les sessions.

A l'hora de planificar la creació i/o continuació d'un club de lectura fàcil s'ha de valorar l'ajuda que ens poden oferir algunes institucions o organismes relacionats amb la tasca de difusió lectora i extensió de l'ús social de la llengua catalana.

Com a primer referent indiscutible al nostre abast tenim la biblioteca pública de la localitat on es vol instituir el club de lectura. Recordem que la creació dels clubs de lectura fàcil és una iniciativa nascuda de l'àmbit bibliotecari: la gran majoria de clubs existents en l'actualitat es realitzen *en i des de* l'entramat administratiu de les biblioteques, gràcies a les gestions realitzades per l'equip directiu, els bibliotecaris implicats i el conductor que encapçala la iniciativa. A més, són els serveis bibliotecaris qui ofereixen els lots de llibres necessaris per iniciar l'activitat, així com també són els encarregats de difondre-la a través de l'agenda local.

Altres institucions, però, hi col·laboren. La més destacada, sense cap mena de dubte, és la del CPNL i els respectius CNL ubicats a la major part de localitats catalanes. També les escoles d'adults, els centres de la gent gran, les associacions d'immigrants, els centres de dia d'alguns hospitals i les regidories de cultura de les corporacions locals hi ofereixen el seu suport. Cal estrènyer els lligams entre totes elles si volem aconseguir uns beneficis clars per a aquest objectiu comú que és la lectura fàcil.

Així, doncs, s'haurà de tenir present aquest diàleg entre les diferents parts participants del projecte abans d'iniciar la nostra activitat. La situació ideal és concertar una trobada entre el conductor i la direcció de la biblioteca pública i/o el CNL, centre de la gent gran, etc., i els tècnics especialistes dels col·lectius amb qui s'ha de treballar. En aquesta reunió s'establiran els paràmetres de funcionament següents: el lloc de trobada, la freqüència de les sessions, la manera com es difondrà l'activitat, l'establiment de grups per nivells de competència lingüística en llengua catalana i el calendari de les sessions. També és determinant fixar la data d'una reunió informativa amb els usuaris interessats en l'activitat, amb l'objectiu d'aclarir les normes de funcionament del club i fer una

predicció del nombre aproximat d'interessats en realitzar-la a partir de les dades obtingudes del full d'inscripció al club que es lliurarà a l'inici d'aquesta sessió. No cal dir que aquesta trobada informativa és interessant fer-la amb suficient temps per planificar la constitució dels grups, a poder ser al mes de juny, quan és a punt de finalitzar el curs lectiu.

4.2.1. Gestió del lloc de trobada.

El lloc de trobada on dur a terme l'activitat de lectura ha de ser un lloc fix, a poder ser tancat a la resta de seccions de la biblioteca i on es pugui parlar i llegir en veu normal sense causar molèsties a la resta d'usuaris.

A més, ha de ser un lloc còmode, on els lectors se sentin a gust i puguin concentrar-se en la tasca de lectura. El lloc ideal de reunió és un entorn on siguin presents els llibres i on el grup estigui col·locat en cercle per afavorir que tots els participants es vegin les cares i es creï un ambient de concentració i familiaritat (Cortés, 2004). Aquesta dada és molt important, ja que intents d'oferir un espai més "modern", pretesament còmode, amb sofàs o pufs en lloc de cadires de braços, com els que es van instal·lar a la Sala Chill-out de la Biblioteca Mestre Martí Tauler de Rubí cansen els assistents en no acomplir-se la funció que tenen assignada: afavorir la lectura. Una bona llum, un ambient silenciós i una temperatura adequada són altament recomanables. El lloc de trobada ha de ser visible al públic en general i, hi ha d'haver un indicatiu que informi del dia i l'hora exacta en què es realitza l'activitat. Així, si és una sala oberta al públic en general quedarà reservada a aquesta finalitat concreta el dia assignat i es respectarà l'ús que se li hagi atorgat.

4.2.2. La freqüència de les sessions.

Blanca Calvo (s. a) aconsella una reunió setmanal com a condició ideal de trobada dels clubs de lectura, tot i que afegeix que "El tiempo entre reuniones es también un tema abierto, pueden hacerse reuniones cada semana, cada quince días, cada mes, dependiendo de la disponibilidad de tiempo de los integrantes del grupo, del tipo de libro, etc.", i de fet és així en el cas dels clubs de lectura fàcil. Hi ha grups que es reuneixen setmanalment, altres que ho fan cada quinze dies i els més que ho fan mensualment. Es pot donar també el cas que un club iniciï les seves activitats un cop al mes i, poc a poc, vagi ampliant les trobades en funció de la demanda, com va succeir

amb el club de Rubí, que passà de reunir-se mensualment a fer-ho quinzenal i després setmanalment.

Igualment, el grau de dificultat lectora que presenti el col·lectiu i el tipus de mètode lector que s'empri repercutiran en una major o menor freqüència d'assistència, així com també serà rellevant per a determinar aquesta dada la implicació més activa o passiva tant dels assistents com del conductor, la dificultat del text motiu de lectura, el vincle que es vagi establint entre els membres del grup, etc. Així, els col·lectius que es reuneixen més sovint són els grups de discapacitats psíquics, els presos preventius, els dislèctics (que ho fan diàriament) i alguns grups d'immigrants, com els dels clubs de Rubí, Manlleu o Les Borges Blanques. L'experiència de Rubí demostra que a una major freqüència de trobada s'observa també un major profit dels aprenentatges adquirits i una major complicitat entre els membres del grup, tot i que la freqüència més estesa entre els clubs existents en l'actualitat és la mensual a causa, potser, del fet que la feina és feta per persones voluntàries que destinen el seu temps lliure a compartir el plaer per la lectura.

4.2.3. La difusió de l'activitat.

Per constituir un club de lectura fàcil s'ha de difondre aquesta activitat no només entre els potencials usuaris de la biblioteca, sinó també entre aquells col·lectius o usuaris que no visiten aquest espai per diferents raons. Del que es tracta, efectivament, és d'acostar la lectura a aquells grups que s'hi mantenen al marge i una bona manera de fer-ho és anant-los a cercar a les associacions d'immigrants, als centres d'ensenyament i escoles d'adults, als CNL, als centres per a la gent gran, centres de dia d'hospitals, centres geriàtrics, associacions de veïns, etc. És bo fer-hi visites personals i oferir tota la informació disponible sobre el tema, en forma de fulletó on es donin les dades bàsiques i de referència. També es pot fer el contacte telefònicament, per correu ordinari o electrònic, però sempre el "cara a cara" és més eficaç. L'ús de les xarxes socials i dels mitjans de comunicació local (premsa, ràdio, televisió) poden servir igualment aquest propòsit d'anunciar la imminent posada en marxa de l'activitat, fins i tot, parlant-ne més extensament en algun programa cultural a què puguem ser convidats. No cal dir que a la biblioteca i al CNL no poden faltar aquests fulletons o algun cartell on s'expliciti el dia i l'hora de començament de l'activitat i la forma d'inscriure's.

4.2.4. Creació de grups i competència lingüística.

En parlar de la planificació de les sessions abordàvem la necessitat de preparar una reunió informativa general per mesurar l'interès que l'activitat desperta entre el públic assistent. Doncs bé: per mitjà dels fulls d'inscripció obtinguts d'aquesta trobada es procedirà a la creació del grup o grups. L'ajuda del CNL de la localitat és, en aquest sentit, del tot necessària si volem conèixer de primera mà les necessitats d'aquests grups. Així, es podrà establir un grup de nivell bàsic i un altre d'intermedi en els col·lectius d'aprenents nous. L'objectiu principal serà practicar la llengua i millorar-ne la comprensió lectora i l'expressió oral en el nivell bàsic i guanyar fluïdesa en els grups de català intermedi (Domingo, Rabat, 2007: 331). També és freqüent –i Rubí és un dels casos singulars en aquest sentit– la interacció dins el mateix grup d'individus amb diferents nivells lingüístics, i l'experiència no és menyspreable si valorem en el seu valor just l'intercanvi i la construcció de coneixements que es realitza de forma col·laborativa. És una opció més si les condicions organitzatives i econòmiques no permeten la creació de més d'un grup en la mateixa biblioteca de referència.

4.2.5. El calendari de les sessions i el diari del conductor.

Establerts el col·lectiu amb dificultats lectores amb qui treballarem, els lots de llibres seleccionats, el conductor que dinamitzarà les sessions i el lloc i el dia de les trobades, ara és fonamental establir un calendari d'activitats que ens ajudi a centrar els objectius de lectura. En algun cas concret és recomanable improvisar el ritme de les sessions, però amb col·lectius poc acostumats a la lectura és més recomanable establir unes directrius de funcionament de les trobades que incloguin algunes rutines que afavoreixin la pertinença al grup i a l'activitat que es duu a terme. Depenent de l'adaptació, de les dificultats d'integració o interpretació de les normes establertes per part dels usuaris es poden introduir canvis al llarg de les diferents jornades. No tots els grups funcionen igual, així com no totes les tècniques o mètodes emprats s'adiuen als diferents interlocutors. És obligació del dinamitzador anar conduint el treball del grup atenent les seves dificultats, reptes i exigències personals que vagin apareixent.

Una bona manera de fer front a aquests canvis que es produeixen en la dinamització de les sessions de lectura és incorporar un diari a la tasca de conducció del club. Aquesta

eina pot ésser molt valuosa si en ella anotem la nostra valoració sobre la marxa del grup, la impressió que les lectures van produint en els seus integrants, els progressos que van fent i les possibles solucions que es poden proposar per millorar l'activitat. Si aquestes reflexions són compartides en forma de blog com el creat a Rubí l'any 2009, l'experiència pot servir d'ajuda a altres conductors que es trobin en la mateixa situació i de la qual puguin obtenir un aprenentatge¹¹.

4.3 La dinamització

Per poder fer dinàmic un grup de lectura es necessita, primer, tenir alguns coneixements de dinàmica de grups que assegurin la interactivitat, la pertinença al grup i la consecució d'unes fites o objectius clars per part de tots els seus integrants a partir de l'establiment d'unes normes de convivència i de treball en equip. En segon lloc, atès que el principal repte a assolir és l'adquisició d'uns hàbits lectors, cal posar en marxa una sèrie d'estratègies de comprensió lectora i de treball de l'expressió oral que condueixin al gaudi de la lectura i al plaer que es deriva d'aquesta activitat.

4.3.1. Presentació i coneixement del grup.

Quan es crea per primer cop un club de lectura fàcil els membres participants hi assisteixen de forma individual motivats per un interès instrumental (aprendre a usar i llegir en una llengua), social (conèixer gent i integrar-se en la societat d'acollida), terapèutic (assolir una millora de la salut física i mental a partir de la convivència que suposa la lectura en grup), etc. Aquesta individualitat es va confonent, de forma progressiva, amb la sensació de pertinença a un grup que es va obtenint amb el pas del temps, el treball en equip i els objectius comuns de lectura que s'hagin marcat.

Que existeixi aquesta consciència de grup és un bon senyal per al conductor, ja que aquest “conjunt d'individus entre els quals hi ha una unió relativament estreta, amb consciència del nòs, disposició a ajudar-se i “acceptació d'un codi normatiu de funcionament” (F. Dorsch)” a (Arnaiz, 1988: 10) que anomenem *grup*, la seva estabilitat, i la presència/absència de les variables presents a la Taula núm. 1 de la “Guia pràctica per a la dinamització de sessions de lectura fàcil” que es troba a l'Annex final

¹¹ Enllaç del blog Lectura Fàcil, <http://lamevalecturafacil.blogspot.com/>

d'aquest treball, ajudaran a què es formi, es consolidi i s'afavoreixi el treball de lectura col·laborativa¹².

Conèixer tots i cadascun dels membres del grup és crucial en les primeres sessions del club. A més de l'obtenció de la fitxa de l'assistent que es troba a la Taula núm. 2 de l'Annex, es recomana fer una ronda de presentacions per conèixer l'origen del seu interès per la lectura i l'aprenentatge del català, així com els vincles que puguin ser comuns a tots ells (aficions, origen, etc.). També un cop començada la lectura, i quan llegeixin per torns, és bo anar repetint els seus noms, sobretot si entre els membres del grup hi ha persones de països i llengües diferents a les romàniques els noms de les quals puguin ser difícils de recordar per als altres lectors.

Un cop s'ha establert aquest primer contacte és pertinent explicar el valor del concepte "lectura fàcil" i aclarir els objectius que aquesta tipologia de clubs persegueixen, així com les normes que regiran les seves sessions.

4.3.2. Algunes normes necessàries.

Arana i Galindo (2009: 218-220) qüestionen la necessitat d'unes normes en el sí del funcionament del grup. La seva negativa sembla tenir molt a veure amb el fet que, parlant de clubs convencionals, els usuaris ja en coneixen prou bé el seu funcionament perquè la lectura forma part de les seves vides. No és així, però, o no d'una forma tan arrelada, en els col·lectius assistents als clubs de lectura fàcil. Sovint aquest "ordre" de què parlen Arana i Galindo no és massa assumit pels lectors novells i s'han de recordar subtilment, doncs, les normes de comportament i d'assistència a un lloc públic com és la biblioteca pública.

Algunes normes que sí són necessàries en el sí del funcionament dels clubs de lectura fàcils són les que es detallen a la Taula núm. 3 de l'Annex final i que recomanem seguir fidelment, sobretot pel que fa a la puntualitat, a la motivació o predisposició dels assistents a realitzar la tasca de lectura portant sempre a les sessions el llibre motiu de lectura, el respecte i consideració vers els altres, etc. Sovint els participants es mostren contents de retrobar-se amb alguns dels seus companys i la seva reacció és la d'iniciar una conversa de tipus personal que no es correspon amb l'objectiu marcat per a la sessió que ha de començar. També en algunes ocasions la lectura suscita temes d'interès

¹² Taula extreta d'Arnaiz (1988: 85).

paral·lels que es comenten en petits grups, quan s'haurien de compartir totes aquestes impressions amb el grup sencer i fer-ho en català, fent l'esforç d'usar aquesta llengua encara que sigui amb el mínim de recursos i amb l'ajuda de tot el grup. No s'hi val el canvi de llengua, a l'espanyol més concretament, per mirar d'ajudar, pretesament, l'altre. L'objectiu de molts d'aquests clubs és millorar l'expressió oral en llengua catalana i és recomanable, doncs, perdre la por i animar a usar la llengua a bocins, si cal. L'ajuda que pugui oferir la resta de companys, els més competents en aquest sentit, serà sempre benvinguda.

Hem de ser pacients amb els usuaris amb més dificultats lectores i aturar-nos quan calgui a aclarir els dubtes que puguin anar apareixent. D'ells s'espera una major complicitat respecte al treball realitzat a casa: hauran de rellegir els capítols anteriors per no perdre el fil argumental i mirar de comprendre els buits que aquesta lectura en grup pugui suscitar.

Per últim, tot i que s'estableix una rutina a l'hora de conduir la sessió de lectura, s'accepten les aportacions o suggeriments dels lectors, així com les modificacions que respecte al programa establert es puguin produir. Com a exemple explicar que en el club de Rubí es va haver d'abandonar la lectura de l'*Odissea* perquè els resultava del tot complexa pels referents mitològics que contenia i despertava, doncs, poc interès. En realitat ha estat l'única vegada que s'ha fet un canvi d'orientació al llarg d'aquests sis anys de desenvolupament del grup, però el fet revela que l'opinió i motivació dels membres del grup és sempre tinguda en compte encara que prevalgui l'experiència del conductor en l'orientació de les lectures més adequades als col·lectius a qui s'adreça l'activitat.

4.3.3. Contingut de les sessions.

Casals (2010: 3) proposa treballar els següents aspectes en les sessions dels clubs de LF:

- Salutacions i conversa distesa entre coordinador/a i assistents.
- Recordatori de la lectura feta en l'última sessió.
- Lectura en veu alta dels capítols corresponents per part dels alumnes i/o comentari en grup de la lectura individual realitzada a casa.

- El moderador fa petites intervencions per tal d'afavorir la conversa oral i suggerir nous temes de debat: records, situacions semblants a la vida real, opinions, etc.
- Comentari i explicació dels dubtes i/o dificultats sorgides.
- Marcar el nombre de pàgines de lectura per al proper dia.

D'aquests punts mereix una atenció especial el recordatori de la sessió anterior, a través del qual podem avaluar si s'ha comprès el missatge transmès fins al moment, la lectura en veu alta pròpiament dita, i la interacció oral que es produeix a l'entorn de l'argument i el tema proposats al llibre. A més a més, tot conductor ha de posar en marxa els components estratègics i metodològics que serveixin de model orientatiu als lectors. A la Taula núm. 4 de la "Guia" s'apunten algunes de les habilitats que s'hi han de potenciar, tot i que s'ha de matisar que les habilitats referides a la valoració i organització de la informació requereixen un major grau d'abstracció intel·lectual i, per tants, la superació d'algunes de les dificultats de lectura presents en els col·lectius estudiats. Serà, doncs, convenient adaptar aquestes propostes a les necessitats lectores dels grups amb què es treballi particularment¹³.

4.3.4. Estratègies de comprensió lectora.

Les habilitats lectores que s'han introduït a l'apartat anterior formen part d'un conjunt d'estratègies de comprensió lectora que tenen per fonament la construcció de coneixement a partir del que coneixem del món i de la informació obtinguda de les lectures efectuades. Són tècniques que es poden anar explorant de forma progressiva i que hem d'anar triant en funció del progrés i característiques del nostre grup.

Soler, *et altri* (1992), defineixen l'acte de lectura com el "procés d'interacció entre el lector i el text, procés mitjançant el qual el primer intenta de satisfer els objectius que guien la seva lectura". És el lector "qui construeix el significat del text" i per fer-ho necessita de la presència d'aquest text, dels "coneixements previs amb què l'aborda i els objectius amb què s'enfronta" (Soler, 1992: 9). I és el mitjà a través del qual assolim la comprensió:

¹³ La informació continguda a la Taula núm. 4 és extreta íntegrament de l'obra abans esmentada de Víctor Moreno.

llegir és necessari per dominar les habilitats de descodificació i aprendre les diverses estratègies que condueixen a la comprensió. S'entén que el lector és un processador actiu del text, i la lectura és un procés constant d'emissió i verificació d'hipòtesis que condueixen a construir la comprensió del text, i de control d'aquesta comprensió (Soler, 1992: 12-13).

En aquesta nova concepció de la lectura, així vista, entren en joc un conjunt d'habilitats -o microhabilitats, com les anomenen Cassany/Luna/Sanz en el seu manual ja clàssic (1993: 202)- que constitueixen el procés de lectura pròpiament dit. Un procés constant d'elaboració i verificació de prediccions que condueixen a la construcció d'una interpretació i que, indubtablement, s'ha d'ensenyar, partint de la nostra pròpia experiència com a lectors/dinamitzadors, posant en pràctica les diferents estratègies assenyalades pels experts.

En primer lloc, el que es necessita és establir un objectiu de lectura, un motiu o una finalitat per la qual fem aquest procés intel·lectual, i ensenyar l'aprenent-lector a reflexionar-hi. S'ha de valorar el *procés* lector, cadascun dels passos que fem en aquest recorregut envers la finalitat de la lectura, amb la intervenció, si cal, del conductor/dinamitzador en la construcció de significats, emfasitzant els usos pràctics i més funcionals de la llengua. Una bona manera de començar aquesta tasca és expressar en veu alta el nostre propi mecanisme lector, aquells pensaments íntims que ens assalten quan llegim un text i que ens condueixen a continuar amb la lectura. Quan el lector novell observa la nostra manera d'abordar el text, pren aquesta pràctica com un model a seguir i n'extreu la seva utilitat. Si, a més, aquest procés es fa d'una forma ordenada, l'objectiu de lectura es fa més clar al nostre grup.

El treball de la comprensió lectora es pot enfocar programant tasques d'abans, durant i després de la lectura (Solé, 1992; Cassany, 1993). Tal i com s'expressa al material didàctic elaborat per Castellnou Edicions i el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya a l'entorn de la lectura de *Mosaic* (Balagueró, 2008, 4):

Abans de començar la lectura, una de les tasques més rellevants és la motivació: introduir el text, activar els coneixements previs, establir l'objectiu de la lectura, fer prediccions sobre el text... En aquest moment és imprescindible recórrer a activitats orals interactives amb suport gràfic – fotografies, dibuixos, objectes...–, de manera que el diàleg sobre la lectura guiï i ajudi l'aprenent a construir significats [...].

Durant la lectura, mestres i alumnes han de col·laborar per assolir-ne la comprensió. L'educador ha d'ajudar-los a relacionar les prediccions amb la informació que van obtenint a mesura que llegeixen; només quan es troba aquest lligam la comprensió es fa evident. Una de les estratègies lectores és la lectura compartida, molt útil quan el lector té poca competència lingüística en la llengua d'aprenentatge. Cal acompanyar l'alumne en la construcció del significat, especialment en la comprensió del vocabulari, els usos i els costums. L'objectiu és assolir una capacitat lectora independent.

Després de la lectura, cal consolidar la comprensió del text. A partir de les activitats que es plantegen, l'alumne ha de comprendre el significat del text i omplir les llacunes que no ha estat capaç de resoldre tot sol. Les activitats de després de la lectura són diferents en funció de la tipologia del text i de la temàtica.

I transcrivim íntegrament la proposta d'activitats que es proposen en aquesta guia perquè són vàlides per a tot tipus de lector, i text, LF.

Activitats d'abans de la lectura

Activitats d'anticipació del contingut, de formulació d'hipòtesis i d'activació dels coneixements previs a partir dels elements formals.

- Comentar el títol del text: *Quin títol té la lectura? De què creus que tracta? Què vol dir...? Quin altre títol podria tenir?*
- Plantejar una pluja d'idees o fer preguntes a partir de l'observació dels elements formals i de les il·lustracions, sobre coses que els alumnes ja sàpiguen: *Mirant les fotografies, què creieu que explica la lectura? Què sabeu de...? Què representa aquesta fotografia o dibuix? Sabeu què és? Ho heu vist mai? Per què hi ha aquesta il·lustració en el text?*
- Identificar els diferents tipus de lletra que es fan servir en el text: *Són totes de la mateixa font, color o mida? A què corresponen les diferències?*
- Dir quina forma presenta el text: *Hi ha subtítols? Hi ha paràgrafs? Hi ha diàlegs? Com comencen? Hi ha fragments del text emmarcats en color? Per què?*
- Reconèixer el text per la seva estructura i preveure quina mena d'informació dóna: *Aquest text és una poesia, un conte, una notícia, una descripció, una carta...? Per què ho creus? Et sembla que la informació serà real o fictícia?*
- Fer l'esquema de l'estructura del text.
- Treballar l'extensió del text: *Quantes pàgines ocupa la lectura? A quina pàgina comença? A quina pàgina acaba?*
- Autoria del text: *Té autor o autora?*
- Fer prediccions sobre el contingut dels textos narratius: *Com pot començar la història? Què pot passar després? Com creus que acabarà?*
- Fer preguntes amb diferents opcions perquè triïn la correcta.

Activitats per establir l'objectiu de la lectura

- A partir de la conversa guiada es determina l'objectiu de la lectura: *Per què llegirem aquest text?*
 - ✓ Per seguir unes instruccions i saber fer una cosa concreta (panellets, un ocell de paper, jugar).
 - ✓ Per aconseguir una informació general, per ampliar coneixements.
 - ✓ Per aprendre a recitar, cantar, endevinar...
 - ✓ Per saber com es fa una descripció, un diàleg, un missatge de correu electrònic, una entrevista, un còmic...
 - ✓ Per obtenir una informació determinada.
 - ✓ Per saber l'opinió de l'autor o de l'autora.
 - ✓ Per saber escriure un text com el de la lectura.
 - ✓ Per contestar les preguntes de després de la lectura.
 - ✓ Per practicar la lectura en veu alta.
 - ✓ Pel plaer de llegir.

Activitats de lèxic

- Dir una llista de paraules i/o expressions i pensar quines podrien sortir en la lectura.
- Localitzar les paraules de la lectura destacades en color, llegir-ne el significat i explicar-lo.

Durant la lectura

- En la lectura per paràgrafs, cal aturar-se al final de cada fragment i assegurar-ne la comprensió. A més de llegir les definicions de les paraules destacades, el conductor pot preveure altres dificultats lingüístiques. Així, pot ensenyar a l'alumnat imatges de paraules i conceptes a mesura que apareixen en el text, per ajudar-lo a copsar-ne millor el significat.
- És interessant, sobretot en una lectura llarga, assegurar-se que s'ha entès cada paràgraf i, a mesura que s'avança en la lectura, repassar tot el que s'ha après i enllaçar-ho amb el nou fragment llegit.
- Contrastar la informació del text amb les prediccions. A mesura que es va llegint, l'alumnat marca els paràgrafs que responen a les seves prediccions.

- Identificar els diferents signes de puntuació i utilitzar-los correctament.
- Per treballar els aspectes de pronúncia, entonació i pauses es poden utilitzar gravadores perquè l'alumnat pugui reconèixer els seus errors quan els compari amb un model lingüístic correcte. També es pot oferir a l'alumnat taules amb pautes perquè observin els companys i siguin conscients de les dificultats.

Després de la lectura

Activitats de lèxic

- Buscar en el diccionari les paraules que no s'han entès i que no estan definides en la lectura.
- Construir una frase amb cada una de les paraules que presenten dificultats.
- Fer una llista amb paraules del camp semàntic del text.
- Buscar i identificar sinònims i antònims.
- Interpretar pel context el significat de paraules desconegudes.
- Trobar el sentit de paraules que tenen més d'un significat.
- Identificar el llenguatge figurat.

Activitats de comprensió

- Preguntes obertes i tancades de comprensió literal, reorganitzativa, interpretativa i crítica del contingut de la lectura.
- Trobar un nou títol o escollir-ne un entre uns quants proposats.
- Trobar la idea principal.
- Triar la resposta correcta entre diferents opcions.
- Distingir entre la informació rellevant i la informació secundària.
- Identificar relacions de causa-efecte.
- Fer un resum.
- Fer esquemes o mapes conceptuals.

Activitats d'expressió

- Respondre oralment les preguntes de comprensió.
- Establir converses al voltant de la temàtica tractada, fent referència a diferents cultures.
- Manifestar les reaccions que provoca un text determinat.

- Recompondre un text variant-ne algun fet, algun personatge, alguna situació...

Activitats d'aspectes formals

- Dividir el text en parts significatives.

4.3.5. El plaer de la conversa.

La conversa distesa, la discussió, el debat o el simple intercanvi d'impressions sobre allò llegit a les sessions del club de lectura fàcil ha de servir el conductor per ajudar el lector aprenent a fer un ús funcional de la llengua oral, usant-la de forma correcta i eficaç. És en aquest ús real, adaptat a la situació comunicativa de l'activitat de lectura, que l'aprenent haurà de desenvolupar algunes de les habilitats apreses (o en procés d'aprenentatge) juntament amb el coneixement cada cop més precís de l'estructura interna de la llengua si són estudiants de cursos de català.

I de quina manera es potencia l'ús oral de la llengua en aquests col·lectius? Afavorint la participació activa de tots els integrants del grup, ara assumint el rol de receptors, ara de productors de llengua oral, i essent conscients que en aquest joc actiu s'assumeixen tots dos rols alhora, de forma interactiva i amb un esforç d'execució semblant (és igual de difícil escoltar i entendre una elocució que emetre-la de forma raonada). Es prioritzarà, a més, la intervenció espontània del lector, atret per algun aspecte derivat de la lectura o com a resposta a alguna de les qüestions que els plantegem, intentant trobar sempre l'equilibri entre aquells assistents més introvertits o poc avesats a intervenir i els que tenen una inclinació més forta a expressar-se. Interessa que tots hi participin i el nombre de torns de paraula serà equilibrat, més o menys breus, evitant la sobrecàrrega o insistència d'algun dels participants més actius.

Com a resultat d'aquesta interacció s'aniran establint afinitats fortes entre alguns membres del grup, i s'observaran també algunes tendències ideològiques o culturals clares. El respecte i l'enteniment mutu ha de ser l'element clau en el control d'aquests intercanvis orals. Ensenyar a compartir és també un repte lingüístic que tots els assistents –i el mateix conductor- es mereixen poder dur a terme.

5. CONCLUSIONS

L'experiència de Rubí no és única i aquest treball tampoc ho pretén ser. Només s'espera que sigui una primera aproximació a allò que volem que sigui un club de lectura fàcil, oferint les reflexions que l'experiència de dinamització a la Biblioteca Mestre Martí Tauler de Rubí ha pogut aportar durant els tres últims anys de la seva existència. El treball de dinamització lectora ha de tenir en compte el lector, els tipus de textos a llegir i la mateixa tasca del conductor, i de clubs de lectura fàcil n'hi ha uns quants dels quals no en coneixem el seu funcionament. És necessari, doncs, reclamar més veus que apuntin a una millora de les directrius que han de marcar el funcionament d'aquest tipus d'activitat dins i fora de la biblioteca pública.

El contacte amb altres clubs, doncs, és primordial i ha d'ajudar a percebre les múltiples variants de dinamització que presenta aquesta activitat. No és només el treball de la comprensió lectora el que motiva la creació d'un grup de lectura. Són altres coses com la inevitable necessitat d'oferir un servei a col·lectius fins fa ben poc desplaçats de la biblioteca pública i l'atenció especialitzada que es requereix si s'hi volen assolir objectius concrets. És també la necessària comunicació, verbal i no verbal, que els assistents desitgen compartir amb altres persones després de realitzada la lectura, com a tasca d'intercanvi d'opinions i d'aprenentatge d'unes actituds de respecte mutu que afavoreixi la cohesió i la integració socials. Per això és important conèixer l'experiència d'altres dinamitzadors, altres maneres de fer i d'organitzar el funcionament de les sessions, per comprovar la diversitat de tractaments i punts de vista que conformen aquesta teranyina que són els Clubs de Lectura Fàcil.

Aquest treball és només un punt de partida: el punt de vista lector d'un col·lectiu amb dificultats lectores de la ciutat de Rubí com és el format pels ciutadans nouvinguts i el col·lectiu de la gent gran, representatiu de molts altres grups existents a l'Estat espanyol i dels quals podem entendre'n les necessitats, juntament amb els seus trets fonamentals de funcionament, organització i dinamització. D'aquí l'esforç d'aquest treball per establir un codi de funcionament per a tots ells, tasca no gens fàcil d'afrontar, ja que la manera particular d'actuar davant un grup dinàmic i heterogeni no és mai la mateixa ni tan sols en el sí del mateix grup.

Així, s'ha dedicat poc espai en aquest treball als col·lectius més difícils d'abordar i que més necessitat tenen de tècniques o formes de fer aptes per a les seves dificultats lectores, com poden ser les persones amb discapacitat o els afectats per trastorns cognitius propis de l'edat en els grups de gent gran. Les ciències de la psicologia, la lingüística, la filologia i la didàctica s'embranquen fortament i la tasca ha de ser empresa de forma multidisciplinària. Aquest treball, ja ho hem dit, tan sols és una aproximació, però un acostament que pot obrir algunes vies.

Dels diferents apartats constitutius de l'estructura del treball s'ha de dir que, sens dubte, el que més atenció pot despertar, i més dificultats de redacció i d'exposició planteja és, sense cap mena de dubte, el corresponent a la dinamització. Ha estat inevitable referir-s'hi fent constants al·lusions al món de la didàctica de la llengua i a contextos en què, potser, alguns conductors novells puguin sentir-se desorientats. No era aquesta la intenció: l'objectiu era acostar una mica més l'aprenentatge de la lectura i de la llengua als professionals no especialitzats però posseïdors d'un gran bagatge cultural i lector que es dediquen a la dinamització lectora de grups amb dificultats lectores.

Per acabar, i a mode de conclusió, transcrivim aquí algunes consignes que han d'animar els conductors a assumir aquesta tasca d'ensenyament de la comprensió lectora com un nou repte de coneixement del propi jo. Diu Uri Ruiz Bikandi (2000) que:

- No és necessari aprendre a llegir més d'una vegada: la comprensió lectora és una habilitat resultat d'estratègies de pensament que s'apliquen a les diferents llengües i sistemes d'escriptura.
- Els coneixements previs són la clau en la interpretació dels textos.
- Els coneixements socioculturals determinen en gran part la capacitat de comprensió de textos en L2.
- El coneixement sintàctic augmenta l'habilitat lectora. Una lectura pobre en L2 és, en part, el resultat de no dominar les estructures sintàctiques de L2.
- Com més gran és el domini del lèxic d'una llengua, més gran és la capacitat de comprensió en aquesta llengua.
- El major domini lingüístic està estretament relacionat amb la quantitat i la qualitat de la lectura en aquesta llengua.

6. BIBLIOGRAFIA

Arana Palacios, J.; Galindo Lizaldre, B. (2009). *Leer y conversar. Una introducción a los clubes de lectura*. Gijón: Ediciones Trea, S. L.

Arnaiz, P. (1988). *Qui és qui. Les relacions humanes al grup-classe*. Barcelona: Graó.

Associació Lectura Fàcil. A: <http://www.lecturafacil.net/content-management-es/>

Balagueró, M. E.; Barrachina, M.; Fuentes, M.; Gracia, M.; Homs, C. R. (2008).

Mosaic Guia Didàctica. A: <http://www.castellnouedicions.com>:

http://www.xtec.cat/lic/nouvingut/alumnat/mosaic/mosaic_guia_didactica.pdf

Bosch, G. C. *L'ensenyament de l'oral i la interacció a l'aula. Propostes per a millorar les habilitats cognitives i comunicatives dels alumnes*.

A: <http://www.doredin.mec.es/documentos/07200410055.pdf>

Calvo, B. *Travesia: el portal en Internet de las bibliotecas públicas españolas. Ideas para bibliotecarios*. A:

<http://www.educarm.es/templates/portal/ficheros/websDinamicas/25/recetasparaunclubdelectura.pdf>

Carrillo, E. (2008). *Llegim plegats. Història dels clubs de lectura*. Barcelona: Angle Editorial.

Casals Torres, I. (10 de novembre de 2010). *Club de Lectura Fàcil. Protocol de creació*. Extret de http://www.cobdc.org/jornades/JLF/jie_12-2010/programa.html

Casals Torres, I. (2006.). "La lectura fácil en las bibliotecas públicas". *Tercer Congreso Nacional de Bibliotecas Públicas*. Madrid: Ministerio de Cultura, D. L.

Cassany, D.; Luna, M. & G., S. (1993). *Ensenyar llengua*. Barcelona: Graó.

Colomer, T.; Camps, A. (1991). *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona: Rosa Sensat/Edicions 62.

Cortés, M. (2004). *Animació a la lectura*. Barcelona: Diputació de Barcelona, dossier professional, 49.

Domingo Espinet, G.; Rabat Fàbregas, S. (2007). "Los clubes de lectura fácil. Una herramienta de integración para los nuevos ciudadanos en las Bibliotecas de Barcelona". *La biblioteca accesible*, p. 327-337.

Domingo Espinet, G.; Sola Medina, M. A. (Maig-agost de 2005). "Els clubs de lectura: dues experiències a dues ciutats". *Item: revista de biblioteconomía y documentación*, núm. 40 , p. 29-44.

Ingemar Tronbacke, B. (1999). *Directrius per a materials de Lectura Fàcil*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya.

Lättläst, C. f. (2000). "Els representants de la lectura: un model que dóna oportunitats a persones amb limitacions per a la lectura". *Bid. Textos universitarios de biblioteconomía y documentación*, núm. 4.

Mayol, C.; Salvador, E. (2010). "La lectura fàcil: una eina de dinamització lectora". *Anuari de l'Observatori de Biblioteques, Llibres i Lectura 2008-2009*, p. 63-70. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Biblioteconomía i Documentació.

Moreno, V. (2004). *Lectores competentes*. Madrid: Grupo Anaya,.

Ruiz Bikandi, U. (2000). *Didáctica de la segunda lengua en educación infantil y primaria*. Madrid: Síntesis Educación.

Silvestre Gusí, N.; Capo, M. R. (2005). "La lectura fàcil a les biblioteques catalanes". *Ítem*, núm. 36, p. 57-77.

Solé, I. (1992). *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó.

7. ANNEXOS

Guia pràctica per a la dinamització de sessions de lectura fàcil.

GUIA PRÀCTICA PER A LA DINAMITZACIÓ DE SESSIONS DE LECTURA FÀCIL

Rocío Ávila Gamero

Conductora Club de Lectura Fàcil
Biblioteca Mestre Martí Tauler de Rubí

ÍNDIX

1. Presentació.....	46
2. Consideracions generals	
2.1. Què és un club de lectura fàcil?.....	47
2.2. Tipologia de clubs de lectura fàcil.....	47
2.3. Lectors a qui s'adreça.....	48
2.4. Planificació, tria i preparació de les lectures.....	50
2.4.1. Enquesta de valoració per als assistents.....	51
2.4.2. Enquesta de valoració per al conductor.....	52
2.4.3. Títols lectura fàcil i materials didàctics associats.....	53
2.5. El perfil del conductor.	
2.5.1. Característiques del conductor.....	59
2.5.2. Cal estar informat.....	59
2.5.3. Compartir experiències.....	59
3. La planificació de les sessions	
3.1. L'espai de trobada.....	60
3.2. La freqüència de les sessions.....	60
3.3. La difusió de l'activitat.....	60
3.4. La inscripció mitjançant la fitxa del participant.....	61
3.5. Creació de grups i competència lingüística.....	61
4. La dinamització.	
4.1. La primera sessió.	
4.1.1. Presentació i coneixement del grup.....	62
4.1.2. Algunes normes necessàries.....	64
4.1.3. L'ordre i contingut de les sessions.....	64
4.2. Estratègies de comprensió lectora.....	67
4.3. El plaer de la conversa.....	70
4.4. Activitats complementàries.....	70
5. Bibliografia i enllaços d'interès.....	71

1. Presentació

Aquesta guia s'adreça a aquelles persones que tenen interès en fomentar l'hàbit lector entre els col·lectius amb dificultats lectores.

No hi ha res de més gratificant que compartir el nostre temps, la nostra passió per la lectura amb persones que no s'hi han beneficiat per circumstàncies personals de diversa consideració, però també per l'escàs suport ofert fins fa ben poc per les institucions de foment de la lectura entre els col·lectius abans esmentats.

El naixement, i progressiu creixement i consolidació, dels Clubs de Lectura Fàcil ofereix, així, l'oportunitat de compartir una lectura adequada a aquests col·lectius de la mà d'un conductor, d'un coordinador o dinamitzador, amb l'objectiu d'aprendre, passar-ho bé, o distreure'ns però, sobretot, pel simple i pur plaer de llegir. Si aconseguim "enganxar", contagiar aquesta activitat que és llegir i sentir-nos feliços amb allò que la lectura ens ofereix, els beneficis per als lectors –i per als mateixos conductors- seran encara més rellevants.

Aquesta guia no és una recepta màgica. Cada col·lectiu o grup lector és diferent. Cada conductor, en la forma de treballar, també, i cada lectura, un nou món per explorar. Per tant, només hi trobareu unes directrius generals que poden orientar en l'organització, funcionament i dinamització de les sessions de lectura. Uns consells que després haureu d'ajustar a les necessitats específiques del vostre grup i que ningú millor que vosaltres coneixereu i sabreu com adaptar.

Espero que aquestes orientacions us siguin útils.

Rocío Ávila
Conductora Club de Lectura Fàcil
Biblioteca Mestre Martí Tauler de Rubí
<http://lamevalecturafacil.blogspot.com/>

2. Consideracions generals

2.1. Què és un club de lectura fàcil?

Un club de lectura fàcil és un grup de persones amb dificultats lectores que llegeixen al mateix temps un llibre, en un lloc i un temps determinats, fix, sota el guiatge d'un conductor. Els llibres llegits són llibres de Lectura Fàcil, és a dir, “materials elaborats amb especial cura per ser llegits i entesos per persones que tenen dificultats lectores” seguint “les directrius internacionals de l'IFLA¹⁴ quant al llenguatge, el contingut i la forma”¹⁵. L'Associació Lectura Fàcil s'encarrega d'avaluar la qualitat d'aquests textos atorgant el logotip LF que garanteix el seguiment de les pautes formals marcades per la IFLA.

2.2. Tipologia de clubs de lectura fàcil

L'objectiu dels clubs de lectura fàcil és millorar la competència lectora dels col·lectius que presenten algun tipus de dificultat i fomentar el gust per la lectura.

Existeixen en l'actualitat dues grans maneres d'abordar la lectura en el sí dels clubs de lectura fàcil: d'una banda, els que llegeixen el llibre a casa i es reuneixen al punt de trobada per comentar-lo o intercanviar les opinions que els trets més singulars de l'obra els han provocat enriquint, així, la impressió inicial obtinguda; i de l'altra, els que llegeixen el llibre de forma col·laborativa, en grup, per torns i en veu alta, al llarg de sessions successives. A ambdues els mouen un objectiu de tipus educatiu: es tracta d'ensenyar a parlar i llegir en llengua catalana, i oferir recursos que garanteixin el seu ús real. L'expressió oral i la comprensió lectora són, doncs, les habilitats que es treballen amb més profunditat i l'objectiu principal, millorar-ne les competències. La diferència rau en la necessitat –o no– de fer una lectura en veu alta abans de procedir a la lectura individual característica del lector amb una major autonomia i habilitat lectora.

¹⁴ Aquest document és molt interessant i d'obligada lectura per a qui s'inicia en el tema de la lectura fàcil perquè s'hi explica molt bé què és la lectura fàcil, a quins col·lectius afavoreix i quins són els trets més singulars d'aquest tipus de material. Les directrius internacionals de l'any 1999 les trobareu traduïdes al català al següent enllaç: <http://www.cobdc.org/publica/directrius/index.html> i el web de l'IFLA (<http://www.ifla.org/>) es pot consultar l'actualització feta d'aquestes directrius el passat any 2010 (<http://www.ifla.org/files/hq/publications/professional-report/120.pdf>).

¹⁵ Definició extreta del web de l'Associació Lectura Fàcil, <http://www.lecturafacil.net/content-management/11/16>

Hi ha altres casos, però, en què no hi ha un objectiu didàctic concret, sinó que l'objectiu principal és un altre més en consonància amb el col·lectiu a qui s'adreça, com pot ser un de lúdic, més orientat a l'oci, el terapèutic, el social, etc. La primera cosa que s'ha de fer, doncs, és triar el col·lectiu a qui va enfocada l'activitat lectora i definir els objectius de lectura que caracteritzaran aquest grup. D'aquesta classificació se'n derivaran la freqüència de les sessions i la forma de planificar-les.

2.3. Lectors a qui s'adreça

Els clubs de LF s'adrecen especialment als següents col·lectius amb dificultats lectores:

LECTORS AMB SUFICIÈNCIA LIMITADA EN LA LLENGUA OFICIAL O PREDOMINANT.	Immigrants recents i altres parlants de llengua no nativa. Analfabets funcionals i persones en desavantatge educatiu. Nens
PERSONES AMB PROBLEMES DE LECTURA	Dislèctics Persones amb MBD/DAMP Autistes Sords de naixement o amb sordesa precoç. Persones sordes i cegues. Afàsics. Gent gran
DISCAPACITATS MENTALS	Lleugera Moderada Severa

En molts d'aquests casos l'atenció lectora es duu a terme per professionals especialitzats en atenció mèdica i psicològica, però també és normal comptar amb l'ajuda de voluntaris molt lligats a aquest tema per qüestions personals, que coneixen a bastament les dificultats dels diferents col·lectius. A la següent taula podreu trobar alguns clubs que funcionen actualment a Catalunya, agrupats pels col·lectius a qui s'adrecen i alguns enllaços a informació complementària que pot ser d'utilitat a l'hora de començar la tasca dinamitzadora amb algun d'aquests grups en concret, com pot ser el telèfon o l'adreça de correu de contacte de la biblioteca de referència que es pot trobar al web de cada club.

COL·LECTIU	CLUBS LF AMB PARTICIPACIÓ DE LA BIBLIOTECA	INFORMACIÓ i MATERIALS DIDÀCTICS
IMMIGRANTS	Abrera (Barcelona). B. J.R. i Bros.	http://www.biblioabrera.cat/
	Almenar (Lleida). B. Ramon Berenguer IV.	http://bibliotecaalmenar.blogspot.com/
	Badalona (Barcelona). B. Can Casacuberta. “En català, llegim i parlem” . “	http://www.cpnl.cat/xarxa/cnlbadalona/publicacions.html?CATEGORY2=753&PAGE=1
	Barcelona. Biblioteca Francesca Bonnemaison. Club de Lectura Català Nivell Bàsic	http://w3.bcn.es/V51/Home/V51HomeLinkPI/0_3989_526640750_1239992945_1,00.html
	Cardedeu (Barcelona) B. Marc Villalba. Tertúlies de Català Fàcil	http://www.diba.cat/chilias/biblioteques/Biblioview.asp?Bib=2395 http://bibliotecacardedeu.blogspot.com/
	Gavà (Barcelona). B. Josep Soler Vidal	http://biblioteques.gavaciutat.cat/
	Girona. B. Pública de Girona. Llegim plegats. Club de Lectura d'iniciació	http://www20.gencat.cat/portal/site/Biblioteques/menuitem.849d0f57d0f5c5b009671410b0c0e1a0/?vgnnextoid=b61031993a4c0110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnnextchannel=b61031993a4c0110VgnVCM1000000b0c1e0aRCRD&vgnextfmt=default
	Girona. Club de Lectura Residència Puig d'en Roca/B. Antònia Adroher.	http://biblioadroher.blogspot.com/
	Girona. B. Salvador Allende	http://www.bibliotequesgirona.org/biblioteques.php#allende
	Hospitalet de Llobregat (Barcelona). B. de la Florida.	http://www.l-h.es/biblioteques/laflorida.aspx
Les Borges Blanques (Lleida). B. Marquès d'Olivart.	http://www.bibliotecamarquesolivart.net/	
Manlleu (Barcelona). B. Manlleu Bisbe Murgades Taller de LF de català.	http://www.bibliotecamanlleu.cat/activitats.html#clublectura	
Rubí (Barcelona). B. Mestre Martí Tauler.	http://lamevalecturafacil.blogspot.com/	
GENT GRAN	Manlleu. Club de lectura fàcil de l'Hospital de dia de l'Hospital Sant Jaume de Manlleu/B. municipal de Manlleu.	http://www.bibliotecamanlleu.cat/ http://www.hospitalmanlleu.com/index.php?module=hdia_activtall&lang=cat http://www.cobdc.org/pdf.html

DISLÈTICS	ASSOCIACIÓ AVESEDARI	http://avesedari.blogspot.com/
DISCAPACITATS PSÍQUICS	Vic (Barcelona) B. Joan Triadú 1r Club de lectura en veu alta.	http://www.bibliotecavic.com/
PRESOS	Barcelona. Presó Model. Grup de lectura centre penitenciari d'homes	http://www.lecturafacil.net/file-storage/view/ponencies/preso_model.pdf

2.4. Planificació, tria i preparació de les lectures

- Preparar, i triar, amb suficient antelació, els llibres que es treballaran al llarg del curs acadèmic seleccionant del catàleg de llibres LF.
- Fer una lectura prèvia, ràpida, a mode d'aproximació.
- Es recomana, en funció de les sessions que es tenen programades i la llargària - dificultat del llibre triat, unes 6-8 sessions per llibre.
- Fer la tria dels llibres i demanar-los en préstec a la biblioteca col·laboradora amb la suficient antelació. Cada cop que iniciem la lectura d'un llibre nou, informar amb temps la biblioteca que necessitem el següent llibre afavorint, així, la preparació del lot.
- Preparar les lectures dels llibres, fent una lectura atenta, prenent nota de les qüestions temàtiques que poden ser motiu de debat, treball de lèxic nou, treball de la fonètica de certs sons, treball morfosintàctic, treball d'estratègies de comprensió lectora (buscar guies didàctiques de les lectures proposades o confeccionar-les si no es troben publicades). Tot seguit trobareu el catàleg actualitzat de llibres LF i una guia didàctica d'alguns d'aquests títols.
- Quan es finalitzi la lectura d'un llibre s'aconsella passar als lectors i al conductor les enquestes de satisfacció següents¹⁶:

¹⁶ Preses de Casals (2010: 6-7).

2.4.1. Enquesta de valoració per als assistents

Títol del llibre de LF llegit:				
	MOLT	BASTANT	POC	GENS
1. La lectura d'aquest llibre m'ha interessat.				
2. Aquest llibre m'ha costat de llegir.				
3. El ritme de la lectura ha estat l'adequat.				
4. Llegir aquest llibre m'ha animat a continuar llegint				
5. M'ha animat a continuar llegint en català.				
6. Les preguntes de comprensió m'han ajudat.				
7. Valoro positivament les converses sobre la lectura.				
8. El/la moderador/a m'ha ajudat.				
9. El local ha estat l'adequat.				
10. L'horari de les lectures ha estat l'adequat.				
11. El nombre de participants ha estat l'adequat.				
OBSERVACIONS:				

2.4.2. Enquesta de valoració per als conductors

Títol del llibre de LF llegit:				
	MOLT	BASTANT	POC	GENS
1. Considero aquest llibre de LF adequat a aquest col·lectiu.				
2. Aquest llibre ha interessat els participants.				
3. El ritme de les sessions ha estat l'adequat.				
4. La periodicitat de les sessions ha estat l'adequada.				
5. L'horari de les sessions ha estat l'adequat.				
6. Valoro positivament els dossiers sobre la comprensió.				
7. Valoro positivament les converses sobre la lectura.				
8. Els participants han millorat el nivell de català oral.				
9. Els participants han millorat el seu nivell de comprensió lectora.				
10. El local ha estat l'adequat.				
11. El nombre de participants ha estat l'adequat.				
12. Els participants han assistit amb constància i regularitat.				
13. Considero important que l'activitat continuï.				
OBSERVACIONS:				

2.4.3. Títols lectura fàcil i materials didàctics associats

CASTELLNOU EDICIONS <http://kalafatikalafate.wordpress.com/>

COL·LECCIÓ KALAFAT	MATERIAL DIDACTIC
1. M. Shelley, <i>Maurice o la cabana del pescador</i> .	http://www.cpnl.cat/media/upload/pdf//Maurice o la cabana del pescador complet editora grup 30 20 3.pdf
2. R. L. Stevenson, <i>L'illa del tresor</i> .	<ul style="list-style-type: none"> • FITXA TÈCNICA: http://www.castellnouedicions.com/recursos/doc/091126-fitxa_illatresor-13338.pdf • GUIA DE LECTURA: http://www.castellnouedicions.com/recursos/doc/091126-guia_lectura_illatresor-13330.pdf • PROPOSTA D'ACTIVITATS: http://www.castellnouedicions.com/recursos/doc/091126-actis_illatresor-13331.pdf • ACTIVITATS DEL FINAL DEL LLIBRE: http://www.castellnouedicions.com/recursos/doc/090327-illa del tresor cnou-328.pdf
3. J. Verne, <i>La volta al món en 80 dies</i> .	<ul style="list-style-type: none"> • FITXA TÈCNICA: http://www.castellnouedicions.com/recursos/doc/091218-fitxa_lavolta-13476.pdf • GUIA DE LECTURA: http://www.castellnouedicions.com/recursos/doc/091218-guia_lectura_lavolta-13477.pdf • ACTIVITATS DEL FINAL DEL LLIBRE: http://www.castellnouedicions.com/recursos/doc/090327-volta en 80 dies-cnou-326.pdf
4. P. L. Travers, <i>Mary Poppins</i> .	
5. D. Defoe, <i>Robinson Crusoe</i> .	http://lesaventuresdenrobinsoncrusoe.blogspot.com/
6. M. Twain, <i>Les aventures de Tom Sawyer</i> (material en castellà):	<ul style="list-style-type: none"> • FITXA TÈCNICA: http://www.almadrabaeditorial.com/recursos/doc/091218-ficha_tomsawyer-13478.pdf • GUIA DE LECTURA: (NO FUNCIONA L'ENLLAÇ).

	<ul style="list-style-type: none"> • ACTIVITATS DEL FINAL DEL LLIBRE: http://www.almadrabaeditorial.com/recursos/doc/090327-tom_sawyer_alm-513.pdf • http://institutmaragall.cat/images/files/USEE/Lectura_facil.pdf
7. Anònim medieval, <i>Tristany i Isolda</i> .	http://www.cpnl.cat/media/upload/pdf//Tristany_i_Isolda_complet_editora_grup_30_204.pdf
8. H. Melville, <i>Moby Dick</i> .	http://www.cpnl.cat/media/upload/pdf//Moby_Dick_complet_editora_grup_30_611.pdf
9. O. Wilde, <i>El fantasma de Canterville</i>	
10. R. Kipling, <i>El llibre de la selva</i> .	
11. R. L. Stevenson, <i>El Dr. Jekyll i Mr. Hyde</i> .	http://www.cpnl.cat/media/upload/pdf//El_Doctor_Jekyll_complet_editora_grup_30_196.pdf
12. E. A. Poe, <i>L'escarbat d'or</i> .	
13. J. London, <i>La crida del bosc</i>	
14. J. Verne, <i>Miquel Strogoff</i> .	
15. W. Scott, <i>Ivanhoe</i>	
16. J. M. Barrie, <i>Peter Pan</i> .	
17. B. Stoker, <i>Dràcula</i> .	<ul style="list-style-type: none"> • FITXA TÈCNICA (en castellà): http://www.almadrabaeditorial.com/recursos/doc/091218-ficha_dracula-13480.pdf • GUIA DE LECTURA: http://www.almadrabaeditorial.com/recursos/doc/091218-guia_lectura_dracula-13481.pdf • ACTIVITATS DEL FINAL DEL LLIBRE: http://www.castellnouedicions.com/recursos/doc/090327-dracula_cnou-520.pdf
18. Homer, <i>L'Odissea</i> .	

19. R. Kipling, <i>Capitans valents</i> .	
20. M. Twain, <i>Les aventures de Huckleberry Finn</i> .	
21. W. Shakespeare, <i>Romeu i Julieta</i> .	http://www.cpnl.cat/media/upload/pdf//Romeo%20i%20Julieta_editora_grup_30_651.pdf
22. A. Conan Doyle, <i>El gos dels Baskerville</i>	
23. H. G. Wells, <i>L'home invisible</i> .	
24. G. Lerroux, <i>El misteri de l'habitació groga</i> .	
COL·LECCIÓ MINIKALAFAT (INCLOU CD AMB EL TEXT LLEGIT)	MATERIAL DIDACTIC
M. Twain, <i>Les aventures de Tom Sawyer</i> .	
R. L. Stevenson, <i>L'illa del tresor</i> .	http://www.lecturafacil.net/file-storage/view/bones-practiques/100713_Nuria_Garcia.pdf
R. Kipling, <i>El llibre de la selva</i>	
FORA DE COL·LECCIÓ (INCLOU CD AMB EL LLIBRE LLEGIT)	MATERIAL DIDACTIC
<i>Accents</i> . Diversos autors.	http://www.xtec.cat/lic/nouvingut/alumnat/accents/accents_guia_professorat.pdf
<i>Mosaics</i> . Diversos autors.	http://www.xtec.es/lic/nouvingut/alumnat/mosaic/mosaic_guia_didactica.pdf

EDITORIAL SIRPUS: <http://www.sirpus.com/ca/component/jumi/producto-listado.html?prod=114>

COL·LECCIÓ ENTRE DOS MONS	MATERIAL DIDACTIC
C. Clavero, <i>Llegendes argentines</i> .	
M. R. Solsona, <i>Llegendes mexicanes</i> .	
E. Salvador, <i>Mites i llegendes de la Grècia antiga</i> .	

PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT

COL·LECCIÓ LLEGIM: http://www.pamsa.cat/pamsa/colleccions/Llegim/lli_stat.html	MATERIAL DIDACTIC
1. C. Pérez Arnau. <i>No estem mai sols. Conèixer Miquel Martí i Pol</i> .	http://www.cpnl.cat/media/upload/pdf//No_estem_mai_sols_complet_editora_grup_30_194.pdf
2. M. Companys Tena. <i>La mirada ferida</i> .	http://www.cpnl.cat/media/upload/pdf//La_mirada_ferida_complet_editora_grup_30_200.pdf
3. .F. Niubó Prats. <i>El nou món de la Sandy</i> .	http://www.cpnl.cat/media/upload/pdf//e_el_nou_mon_de_la_sandy_editora_130_674_1.pdf
4. N. Martí Constans, <i>Les mateixes estrelles</i> .	https://sites.google.com/site/llegiricomprendrelecturafacil/
COL·LECCIÓ TANT DE GUST. M. C. Bernal i C. Rubio http://www.pamsa.cat/pamsa/colleccions/Ta	MATERIAL DIDACTIC

nt-de-gust//listat.html	
<i>Tant de gust... senyor Andersen.</i>	
<i>Tant de gust... senyor Maragall.</i>	
<i>Tant de gust... senyor Llull.</i>	
<i>Tant de gust... senyora Rodoreda.</i>	
<i>Tant de gust... senyora Anglada.</i>	
<i>Tant de gust... senyor Verdaguer.</i>	

EDITORIAL LA MAR DE FÀCIL

COL·LECCIÓ AKTUAL: http://lamardefacil.com/xowiki/colleccio_aktual	MATERIAL DIDACTIC
M. Hoefnagel, <i>Anna Frank. La seva vida.</i>	
R. Appel, <i>Onada de calor.</i>	http://www.cpnl.cat/media/upload/pdf//e_preguntes_onada_de_calor_editora_130_673_1.pdf
M. FLORES, <i>L'aigua del Rif.</i>	
N. Martí Constans, <i>Trampa de foc.</i>	
M. Àngels Sellés, <i>De Chamartin a Collbató. La Guerra Civil viscuda per un nen (1936-1939).</i>	
COL·LECCIÓ HISTÒRIA DE...:	MATERIAL DIDACTIC

http://lamardefacil.com/xowiki/colleccio_historia_de	
R. Palomeque, <i>Història del paper</i> .	

EDITORIAL DEPARÍS: <http://www.deparisedicions.com/Catala/Cataleg.asp>

COL·LECCIÓ CARRER LLAPIS:	MATERIAL DIDACTIC
M. Leza i M. Merin, <i>Això també és casa teva</i> .	

EDITORIAL TÀNDEM: http://www.tandemedicions.com/val/cataleg.php?id=121&id_cat=7

COL·LECCIÓ EXPRÉS	MATERIAL DIDACTIC
E. Salgari, <i>El corsari negre</i> .	
J. Swift, <i>Gulliver al país de Lil·liput</i> .	

GESTIÓ I PROMOCIÓ EDITORIAL

COL·LECCIÓ VINCLES	MATERIAL DIDACTIC
Ch. Dickens. <i>Conte de Nadal</i> .	http://www.cpnl.cat/media/upload/pdf//Conte de Nadal complet editora grup 30 197.pdf
O. Wilde. <i>El fantasma de Canterville</i> .	http://www.cpnl.cat/media/upload/pdf//El fantasma de Canterville complet editora grup 30 198.pdf

2.5. El perfil del conductor

2.5.1. Característiques del conductor

- Que sigui una persona que llegeixi i que gaudeixi de la lectura.
- Que cregui en l'activitat: els grups triguen a consolidar-se i cal dedicar-los molt de temps i energia.
- Que tingui molta paciència i empatia amb el grup: ser conductor implica ser psicòleg, amic... En definitiva, que sigui capaç d'aplicar una bona dinàmica de grup i de crear un ambient prou relaxat com perquè tothom s'hi senti còmode.
- El seu rol és el de model a seguir en tot el que concerneix l'acte de lectura.

2.5.2. Cal estar informat

- Contactar amb [l'Associació Lectura Fàcil \(ALF\)](#) i presentar les dades del club que volem crear/hem creat amb l'objectiu d'elaborar un cens de clubs de lectura fàcil i establir un contacte regular amb ells.
- Visitar periòdicament el web de l'ALF i els blocs que es van creant a l'entorn d'aquest àmbit amb la intenció de compartir experiències i informació actualitzada sobre la LF. Com a primeres opcions, comptem amb el bloc del [Club de Lectura Fàcil de la Biblioteca Mestre Martí Tauler](#), creat l'any 2009, i el de la mateixa [Associació](#).

2.5.3. Compartir experiències

- Participar activament de les Trobades dels Clubs de Lectura Fàcil i de les Jornades que es realitzen de forma periòdica a l'entorn de les experiències en aquest àmbit. Al web del [Col·legi Oficial de Bibliotecaris Documentalistes de Catalunya](#) es poden consultar les presentacions de les Jornades d'enguany.
- També és molt recomanable estar connectat a xarxes socials com facebook o twitter on aquests grups es troben localitzables.

3. La planificació de les sessions

Cal concertar una trobada entre el conductor i la direcció de la biblioteca pública i/o el CNL, centre de la gent gran, etc., i els tècnics especialistes dels col·lectius amb qui s'ha de treballar. En aquesta reunió s'establiran els paràmetres de funcionament següents: el lloc de trobada, la freqüència de les sessions, la manera com es difondrà l'activitat, l'establiment de grups per nivells de competència lingüística en llengua catalana i el calendari de les sessions. També és determinant fixar la data d'una reunió informativa amb els usuaris interessats.

3.1. L'espai de trobada

- El lloc de trobada on dur a terme l'activitat de lectura ha de ser un lloc fix, a poder ser tancat a la resta de seccions de la biblioteca i on es pugui parlar i llegir en veu alta sense alçar-la massa, per no causar molèsties a la resta d'usuaris.
- Ha de ser un lloc còmode on siguin presents els llibres i on el grup estigui col·locat en cercle per afavorir que tots els participants es vegin les cares i es creï un ambient de concentració i familiaritat.
- Una bona llum, un ambient silenciós i una temperatura adequada són altament recomanables.
- El lloc de trobada ha de ser visible al públic en general i hi ha d'haver un indicatiu que informi del dia i l'hora exacta en què es realitza l'activitat.

3.2. La freqüència de les sessions

- Es recomana una reunió setmanal tot i que aquesta dada depèn de factors com el col·lectiu a qui s'adreça l'activitat, el grau de dificultat lectora que presenten, si es llegeix el llibre a les mateixes sessions a o si la tasca la realitza un conductor professional o una persona voluntària.

3.3. La difusió de l'activitat

- Fer visites personals als centres d'ensenyament i escoles d'adults, associacions d'immigrants, centres de la gent gran, hospitals, associacions de veïns, etc., i oferir tota la informació disponible sobre els clubs de LF, en forma de fulletó on es donin les dades bàsiques i de referència.

- Difondre l'activitat a través dels mitjans de comunicació locals, premsa, ràdio i televisió assistint, fins i tot, a algun programa cultural on s'hi pugui parlar més àmpliament del tema.
- A la biblioteca i al CNL de la localitat on volem fundar el club no poden faltar aquests fulletons o algun cartell on s'expliciti el dia i l'hora de començament de l'activitat i la forma d'inscriure's.

3.4. La inscripció mitjançant fitxa de participant

FITXA D'INSCRIPCIÓ CLUB DE LECTURA FÀCIL	
NOM:	EDAT:
COGNOMS:	TELÈFON DE CONTACTE:
ADREÇA:	
POBLACIÓ:	CODI POSTAL:
ADREÇA ELECTRÒNICA:	
QUANT TEMPS FA QUE ETS A CATALUNYA?	
6 mesos ☐	1 any ☐ +de 3 anys ☐ +de 10 anys ☐
HAS ESTUDIAT LA LLENGUA CATALANA?	
Sí ☐	No ☐
QUIN NIVELL TENS? (SI EL SAPS)	
Bàsic ☐	elemental ☐ mitjà ☐ alt ☐
ASSISTEIXES A CLASSES DE CATALÀ ACTUALMENT?	
No ☐	Sí, al CNL ☐ Sí, a l'Escola d'Adults ☐ Sí, a l'EOI ☐
LLEGEIXES HABITUALMENT A CASA?	
COM HAS CONEGUT L'EXISTÈNCIA DEL CLUB DE LECTURA FÀCIL?	

3.5. Creació de grups i competència lingüística

- Per mitjà dels fulls d'inscripció obtinguts de la primera trobada amb els lectors interessats es procedirà a la creació del grup o grups, atenent el seu nivell lingüístic o les característiques del col·lectiu a què pertany.
- Com a orientació es podran establir un grup de nivell bàsic i un altre d'intermedi en els col·lectius d'aprenents nous.

4. La dinamització

4.1. La primera sessió

4.1.1. Presentació i coneixement del grup.

- A la primera sessió es recomana fer una ronda de presentacions per conèixer tots els assistents que formaran el nostre grup, l'origen del seu interès per la lectura i l'aprenentatge del català, així com els vincles que puguin ser comuns a tots ells (aficions, origen, etc.). És interessant donar a conèixer les característiques que han de regir les normes de comportament del grup, com assenyala la següent taula:

A L'HORA DE LA DISCUSSIÓ
Tothom dirà lliurement el que pensa, sent o projecta.
Els membres del grup s'escoltaran amb una actitud comprensiva.
Les discussions se centraran en les qüestions principals.
El grup serà tolerant i acollidor.
A L'HORA DE LA DECISIÓ
La decisió serà col·lectiva.
Serà objectiva, després de ser analitzada i valorada.
Estarà en funció dels interessos del grup, actuals i futurs.
El grup serà objectiu i progressista.
A L'HORA DE L'ACCIÓ
S'hi afavoriran les activitats noves i creatives.
Si algú fracassa, els altres li donaran suport.
S'hi deixaran de banda les debilitats i els defectes.
Es reforçarà la participació i l'intercanvi, basats en la comprensió i la simpatia, fins i tot cap a grups exteriors.
Serà creatiu.

Taula núm. 1

- Un cop s'ha establert aquest primer contacte és pertinent explicar el valor del concepte "lectura fàcil" i aclarir els objectius que aquesta tipologia de clubs persegueixen, així com les normes que regiran les seves sessions.
- En segon lloc, és important obtenir algunes dades dels assistents que ens ajudin a conèixer una mica més el seu perfil. Proponem la fitxa de la Taula núm. 2 com a model.

- També un cop començada la lectura, i quan llegeixin per torns, és bo anar repetint els noms de cadascun d'ells, sobretot si entre els membres del grup hi ha persones de països i llengües diferents a les romàniques els noms de les quals puguin ser difícils de recordar pels altres lectors.

DADES DELS ASSISTENTS
<p>DADES PERSONALS</p> <p>Nom:</p> <p>Edat:</p> <p>Lloc i data de naixement:</p> <p>Al teu país d'origen es parla més d'una llengua? Quines són?</p> <p>Any d'arribada a Catalunya:</p> <p>Llengua materna:</p> <p>Llengües que parles:</p>
<p>CATALÀ A L'ESCOLA</p> <p>Has estudiat el català a l'escola (Escola d'Adults, Servei Local de Català, altres cursos)?</p> <p>Quants anys?</p> <p>Tens algun nivell oficial?</p> <p>Quin?</p> <p>Estudies <u>actualment</u> el català?</p> <p>On?</p> <p>Quantes hores a la setmana?</p> <p>Quin curs/nivell fas?</p> <p>Per què estudies la llengua catalana?</p>
<p>LECTURA</p> <p>Llegeixes a casa?</p> <p>Quantes hores a la setmana?</p> <p>En quina llengua?</p> <p>Quin tipus de llibres?</p> <p>Et consideres un/a bon/a lector/a?</p> <p>Creus que entens bé allò que llegeixes, sigui quina sigui la llengua en què estigui escrit el text?</p> <p>Llegeixes en català a casa?</p> <p>Quins títols de Lectura Fàcil has llegit fins ara?</p> <p>Quin d'aquests llibres t'ha agradat més de tots?</p> <p>Explica què significa per a tu LLEGIR, què és la LECTURA.</p>
<p>MOTIVACIONS</p> <p>Per quin motiu assisteixes a les sessions del Club?</p> <p>Quant fa que vénis?</p> <p>Què t'agrada més de les sessions?</p> <p>Què creus que pots aprendre?</p>

Taula núm. 2

4.1.2. Algunes normes necessàries

Entre els col·lectius amb dificultats lectores és freqüent observar una mancança del valor de la disciplina i de l'ordre, del saber estar, en l'àmbit de la biblioteca pública i tot allò que concerneix l'acte lector, per manca de costum o ús d'aquest servei públic. Es per això que és molt recomanable tenir en compte les següents normes a l'hora d'iniciar-se en aquesta activitat de foment de la lectura.

ABANS D'INICIAR LA SESSIÓ
<ul style="list-style-type: none">• Puntualitat en l'assistència.• Evitar les converses un cop iniciada la lectura.• Portar el llibre de lectura.• Dur la lectura feta del/s capítol/s establert/s a la sessió anterior per poder seguir l'argument de forma convenient.
DURANT LA REALITZACIÓ DE LA SESSIÓ
<ul style="list-style-type: none">• Respectar els torns de lectura i estar atent a la lectura dels altres companys. No impacientar-se si el ritme de lectura és inferior al nostre o si es cometen errades fonètiques, de canvi de paraules del text, de lectura dels signes de puntuació, etc. Tots som al club per aprendre i hem de ser conscients dels límits i coneixements lingüístics dels altres.• Aixecar el braç si es volen fer preguntes respecte al lèxic o la comprensió del text que ens plantegin alguna dificultat, o esperar els aclariments pertinents del conductor relatius a aquesta part de la lectura. S'ha d'actuar d'igual manera quan s'iniciï el debat o conversa dels punts més interessants del llibre.• Ecoltar en tot moment les indicacions del conductor i respectar el seu rol com a dinamitzador de la sessió. És un expert en aquest tema i hem de confiar en les tècniques de treball emprades i/o suggerides per ell al llarg de la sessió.• Adoptar un tarannà tolerant i respectuós envers la diversitat de punts de vista, opinions i possibles divergències presentats sobre el tema abordat en la discussió.
DESPRÉS DE LA SESSIÓ
<ul style="list-style-type: none">• Qualsevol incidència, proposta o queixa que es vulgui plantejar s'haurà de presentar al final de la sessió, demanant el temps necessari al conductor si és un tema que es vulgui exposar a la resta de participants.

Taula núm. 3

4.1.3. L'ordre i el contingut de les sessions

Les següents tasques es proposen ordenadament com a contingut de les sessions de lectura fàcil. És aconsellable seguir sempre la mateixa rutina en la dinamització de les sessions i incorporar les novetats (si cal) de forma esglaonada per no confondre els

assistents. Amb el pas del temps i l'estabilitat del grup es poden improvisar altres maneres de fer i/o altres estratègies més complexes relacionades amb l'habilitat lectora.

- Salutacions i conversa distesa entre coordinador/a i assistents.
- Recordatori de la lectura feta en l'última sessió.
- Lectura en veu alta dels capítols corresponents per part dels alumnes i/o comentari en grup de la lectura individual realitzada a casa.
- El moderador fa petites intervencions per tal d'afavorir la conversa oral i suggerir nous temes de debat: records, situacions semblants a la vida real, etc.
- Comentari i explicació dels dubtes i/o dificultats sorgides.
- Marcar el nombre de pàgines de lectura per al proper dia.

HABILITATS QUE S'HAN DE POTENCIAR

MEMORITZAR: incitar-los a recordar de forma immediata el que acaben de llegir.

Paraules clau o fonamentals.	Es demana quines paraules hem retingut a la memòria per considerar-les fonamentals.
Recordar dades per respondre preguntes.	Un cop llegit el text, formularem preguntes sol·licitant una sèrie de dades contingudes al text. Poden ser preguntes directes o plantejament d'una sèrie d'afirmacions que poden ser vertaderes o falses.
Dades aïllades.	Demanarem al lector que recordi les dades de cadascun dels paràgrafs de text. Quantes més dades recordi, millor. Es prima la quantitat, no la qualitat. Lectura sintagmàtica, lineal.
Dades coordinades.	Les dades que es demana de recordar estaran relacionades entre sí. Lectura de tipus paradigmàtica. Es tracta de llegir relacionant les idees d'un primer paràgraf amb les del segon, el tercer, etc., memoritzant la situació inicial per relacionar-la amb les seqüències de la part conflictiva i situació final del text.

INTERPRETAR: formar-se una opinió, activar coneixements previs.

Títol	El títol conté tota la informació del text/llibre. És com una mena de resum, una guia encertada d'allò que llegirem. Aturar-se en el sentit dels títols funciona per activar els coneixements previs que puguem tenir sobre la matèria del text. Tasques que es poden fer: <ul style="list-style-type: none"> • Què vol dir el títol? • Deduir de què parlarà el text. • Un cop llegit el text, discutir sobre la pertinença d'aquest títol.
Emissor del text.	Autor, escriptor. Conèixer en qualitat de què escriu l'emissor, quin rol social té. Intervenció dels compiladors i adaptadors de textos LF.
Destinatari del text.	Receptor específic.
Finalitat del text.	Finalitat concreta que es troba al text.
Explorar el missatge.	Entre diverses proposicions, triar la que millor assenyali el missatge del text.
Associar idees amb	Es tracta d'ubicar certes idees en els paràgrafs corresponents del text.

els paràgrafs dels textos.

Extreure grups d'informació.

El millor sistema per extreure informació d'un text és anar paràgraf per paràgraf i condensar-la en una frase amb una estructura elemental subjecte+verb+predicat. La informació que s'ha d'extreure és la que el mateix lector consideri que més informació li aporta.

Obtenir idees principals.

Es pot començar per extreure totes les idees contingudes en un text encara que semblin mal formulades, fer un gràfic amb les relacions de dependència que hi estableixen, tant de sentit com d'ordre d'aparició al text. Activitat de subratllar i tatxar allò innecessari (conjuncions, adverbis, adjectius, preposicions, repeticions d'idees i connectors, exemples); subratllar els verbs i els substantius; refondre un paràgraf en una frase essencial, etc.

Obtenir idees secundàries.

Per aconseguir reconèixer les idees principals de les secundàries cal que el lector interioritzi l'esquema diferenciador entre causa i efecte, en què són més importants les primeres que les segones.

Deduir idees implícites.

Són poc freqüents als textos LF però convé ensenyar a distingir-les: el·lipsis, circumloquis, llenguatge indirecte, supressió d'escenes, situacions, fets... que fan mantenir la intriga del relat fins que aquesta es desvetlla.

Predir el que succeirà...

... a partir d'una sèrie de dades obtingudes del primer fragment, de la primera imatge que acompanya el text, etc. Aquesta tasca de combinació de prediccions i anticipacions, de dubtes i preguntes, de síntesi, etc., mobilitza els aspectes emocionals i intel·lectuals del lector, juntament amb els coneixements previs, la memòria lectora, les sensacions que la lectura provoca, les expectatives i camins que obre, i les evocacions del passat, etc.

Deduir conclusions...

a partir d'unes premisses ideològiques, estètiques o psicològiques.

VALORAR : introduir criteris de valor en els textos que es llegeix.

Captar el sentit d'allò llegit.

Per valorar un text cal, primer, captar-ne el significat o el seu sentit.

Diferenciar el vertader del fals/el real de l'imaginari.

Allò que es diu al text, és veritat o fals? Real o imaginari? I per què?

Preguntes que ens fem.

Textos que responen preguntes pròpies de cada etapa vital de l'home: com, per què, per a què?

ORGANITZAR la informació a través de resums, esquemes, mapes conceptuals o dibuixos.

Triar un títol per a cada paràgraf.

Fer esquemes.

Determinar l'estructura del text. Re

Resumir.

4.2. Estratègies de comprensió lectora

Tot seguit s'exposen algunes activitats encaminades a treballar la comprensió lectora i que poden ser útils per aprofundir en aspectes concrets de l'estudi de la llengua o dels mecanismes intel·lectuals que intervenen en el procés lector abans, durant, i després de la lectura.

Activitats d'abans de la lectura

Activitats d'anticipació del contingut, de formulació d'hipòtesis i d'activació dels coneixements previs a partir dels elements formals.

- Comentar el títol del text: *Quin títol té la lectura? De què creus que tracta? Què vol dir...? Quin altre títol podria tenir?* (un cop conclou la lectura).
- Plantejar una pluja d'idees o fer preguntes a partir de l'observació dels elements formals i de les il·lustracions, sobre coses que els alumnes ja sàpiguen: *Mirant les fotografies, què creieu que explica la lectura? Què sabeu de...? Què representa aquesta fotografia o dibuix? Sabeu què és? Ho heu vist mai? Per què hi ha aquesta il·lustració en el text?*
- Identificar els diferents tipus de lletra que es fan servir en el text: *Són totes de la mateixa font, color o mida? A què corresponen les diferències?*
- Dir quina forma presenta el text: *Hi ha subtítols? Hi ha paràgrafs? Hi ha diàlegs? Com comencen? Hi ha fragments del text emmarcats en color? Per què?*
- Reconèixer el text per la seva estructura i preveure quina mena d'informació dóna: *Aquest text és una poesia, un conte, una notícia, una descripció, una carta...? Per què ho creus? Et sembla que la informació serà real o fictícia?*
- Fer l'esquema de l'estructura del text.
- Treballar l'extensió del text: *Quantes pàgines ocupa la lectura? A quina pàgina comença? A quina pàgina acaba?*
- Autoria del text: *Té autor o autora?*
- Fer prediccions sobre el contingut dels textos narratius: *Com pot començar la història? Què pot passar després? Com creus que acabarà?*
- Fer preguntes amb diferents opcions perquè triïn la correcta.

Activitats per establir l'objectiu de la lectura

- A partir de la conversa guiada es determina l'objectiu de la lectura: *Per què llegirem aquest text?*
 - ✓ Per seguir unes instruccions i saber fer una cosa concreta (panellets, un ocell de paper, jugar).
 - ✓ Per aconseguir una informació general, per ampliar coneixements.
 - ✓ Per aprendre a recitar, cantar, endevinar...
 - ✓ Per saber com es fa una descripció, un diàleg, un missatge de correu electrònic, una entrevista, un còmic...
 - ✓ Per obtenir una informació determinada.
 - ✓ Per saber l'opinió de l'autor o de l'autora.
 - ✓ Per saber escriure un text com el de la lectura.
 - ✓ Per contestar les preguntes de després de la lectura.
 - ✓ Per practicar la lectura en veu alta.
 - ✓ Pel plaer de llegir.

Activitats de lèxic

- Dir una llista de paraules i/o expressions i pensar quines podrien sortir en la lectura.
- Localitzar les paraules de la lectura destacades en color, llegir-ne el significat i explicar-lo.

Durant la lectura

- En la lectura per paràgrafs, cal aturar-se al final de cada fragment i assegurar-ne la comprensió. A més de llegir les definicions de les paraules destacades, el conductor pot preveure altres dificultats lingüístiques. Així, pot ensenyar a l'alumnat imatges de paraules i conceptes a mesura que apareixen en el text, per ajudar-lo a copsar-ne millor el significat.
- És interessant, sobretot en una lectura llarga, assegurar-se que s'ha entès cada paràgraf i, a mesura que s'avança en la lectura, repassar tot el que s'ha après i enllaçar-ho amb el nou fragment llegit.

- Contrastar la informació del text amb les prediccions. A mesura que es va llegint, l'alumnat marca els paràgrafs que responen a les seves prediccions.
- Identificar els diferents signes de puntuació i utilitzar-los correctament.
- Per treballar els aspectes de pronúncia, entonació i pauses es poden utilitzar gravadores perquè l'alumnat pugui reconèixer els seus errors quan els compari amb un model lingüístic correcte. També es pot oferir a l'alumnat taules amb pautes perquè observin els companys i siguin conscients de les dificultats.

Després de la lectura

Activitats de lèxic

- Buscar en el diccionari les paraules que no s'han entès i que no estan definides en la lectura.
- Construir una frase amb cada una de les paraules que presenten dificultats.
- Fer una llista amb paraules del camp semàntic del text.
- Buscar i identificar sinònims i antònims.
- Interpretar pel context el significat de paraules desconegudes.
- Trobar el sentit de paraules que tenen més d'un significat.
- Identificar el llenguatge figurat.

Activitats de comprensió

- Preguntes obertes i tancades de comprensió literal, reorganitzativa, interpretativa i crítica del contingut de la lectura.
- Trobar un nou títol o escollir-ne un entre uns quants proposats.
- Trobar la idea principal.
- Triar la resposta correcta entre diferents opcions.
- Distingir entre la informació rellevant i la informació secundària.
- Identificar relacions de causa-efecte.
- Fer un resum.
- Fer esquemes o mapes conceptuals.

Activitats d'expressió

- Respondre oralment les preguntes de comprensió.
- Establir converses al voltant de la temàtica tractada,

- Manifestar les reaccions que provoca un text determinat.
- Recompondre un text variant-ne algun fet, algun personatge, alguna situació...

Activitats d'aspectes formals

- Dividir el text en parts significatives.

4.3. El plaer de la conversa.

Remetem al punt anterior per consultar activitats relacionades amb el treball de l'expressió oral en llengua catalana, però no podem pas deixar d'assenyalar que en el treball de l'expressió oral el més important és ajudar a fer un ús funcional de la llengua, usant-la de forma correcta i eficaç. Això vol dir:

- demanar la participació activa de tots els assistents a les sessions.
- Assumir tant el rol de receptor com el de productor de missatge, d'informació, sabent escoltar i esperar el torn d'intervenció.
- Buscar l'equilibri entre els assistents més reservats o poc avesats a intervenir i els que tenen una inclinació més forta a expressar-se en grup.
- Tots han de participar. El nombre de torns, doncs, serà equilibrat, breus, evitant la sobrecàrrega o insistència d'alguns dels participants més actius.
- L'element clau que ha de prevaldre en aquestes interaccions orals és el respecte i l'enteniment mutu. Es tracta d'ensenyar a compartir coneixement.

4.4. Activitats complementàries.

Tot i que la funció essencial de tot club de lectura fàcil és tenir el llibre com a principal font de coneixement, es poden fer servir altres activitats de suport al tema abordat pel llibre que s'està treballant. Així, algunes activitats que també són útils de realitzar són:

- Trobades amb l'autor del llibre llegit.
- Assistència a representacions teatrals, òperes o visionat de pel·lícules de l'obra motiu de lectura.
- Assistència a exposicions o museus representatius dels temes treballats.

- Assistència a programes de ràdio i/o televisió per la festivitat de Sant Jordi o amb ocasió d'algun esdeveniment cultural o literari especial.
- Assistència a trobades de clubs de lectura fàcil.
- Intercanvi i germanor amb altres clubs de lectura, fàcils i no fàcils.

5. Bibliografia i enllaços d'interès.

Associació Lectura Fàcil: <http://www.lecturafacil.net>

Blog de l'Associació Lectura Fàcil: <http://bloglecturafacil.blogspot.com/2011/05/els-clubs-lf-es-mouen.html>

Blog de Lectura Fàcil del Club de Lectura Fàcil de la Biblioteca Mestre Martí Tauler de Rubí: <http://lamevalecturafacil.blogspot.com/>

Catàleg de llibres LF novembre 2010: <http://www.lecturafacil.net/file/38064/cataleg.pdf>

Grup de Treball de Lectura Fàcil del Col·legi de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya: <http://www.cobdc.org/grups/>

Jornada d'Intercanvi d'experiències Fomentem la lectura amb Lectura Fàcil: protocols, experiències i estat de la qüestió, 10 de novembre de 2010. Programa i materials: http://www.cobdc.org/jornades/JLF/jie_12-2010/programa.html

Leer. es: <http://leer.es/>